

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

MANAGEMENT OF SCHOOL LEARNING RESOURCES IN SCHOOLS UNDER
MUANG TAI GROUP CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2022

Copyright 2022 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
เรื่อง
การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ของ โชคชัย แสนวิชา

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร. จิตติมา วรณศรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสภา อำนวยรัตน์)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. รัชชิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	โชคชัย แสนวิชา, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัย พะเยา, 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ
คำสำคัญ:	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสิทธิภาพการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้สังกัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากผลการศึกษา พบว่า 1) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยการบริหารด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วมรองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 2) จากผลการเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วยการบริหารแหล่งเรียนรู้ประกอบด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมโดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสิทธิภาพการทำงาน พบว่าทั้งภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน

Title: MANAGEMENT OF SCHOOL LEARNING RESOURCES IN SCHOOLS UNDER
MUANG TAI GROUP CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

Author: Chokchai Sanwicha, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of
Phayao, 2022

Advisor: Assistant Professor Dr. Sunthon Khlal um

Keywords: Management of learning resources of educational institutions

ABSTRACT

Research study on Management of learning resources of educational institutions In schools in Muang Tai Group under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 1, the objectives are 1) To study and manage learning resources of educational institutions. in schools in the Southern City group under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1 2) To compare the management of learning resources of educational institutions In the schools in the Southern City group under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1, classified by school size and work experience. The sample group consisted of school administrators and teachers in schools in the southern city group. under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 1, 165 people. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. From the results of the study, it was found that 1) the management of learning resources of educational institutions in the Southern City School Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1, as a whole, was in a high level. The aspect with the highest average was the principle of participation, followed by creativity and innovation. The practice aspect is standard. The aspect with the lowest average was the aspect of learning resource management. Under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 1 consists of the management of learning resources in relation to planning. In terms of learning resource management operations, monitoring and monitoring management of learning resources Summary and report on the management of learning resources In terms of participation principles in practice as a standard and in terms of creativity and innovation classified by school size and work experience, it was found that both overall and each aspect were different.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียน
กลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 สำเร็จได้ด้วย
ความกรุณาอิงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ
ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งจนวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ดร.ณัฐวุฒิ สัพโส นายสังวาลย์ คำจันทร์ และนายอินทง จันตา
ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ สมาชิกทุกคนในครอบครัว และผู้ที่เกี่ยวข้อง
ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากรวิจัยฉบับนี้ ขอน้อมเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
คุณพ่อคุณแม่ ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

โชคชัย แสนวิชา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
บริบทองค์กรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.....	9
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้.....	26
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
สรุปกรอบแนวคิด.....	56
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	60
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา.....	64
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ใน โรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1.....	65
บทที่ 5 บทสรุป.....	86
สรุปผลการวิจัย	86
อภิปรายผลการวิจัย	91
ข้อเสนอแนะทั่วไป	96
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	107
ภาคผนวก ข เครื่องมือการวิจัย	108
ภาคผนวก ค ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)	113
ประวัติผู้วิจัย	120

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา.....	45
ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	64
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในภาพรวม.....	65
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการวางแผน	66
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	67
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้.....	69
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้.....	70
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม	71
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน.....	72

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	73
ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (n = 165).....	75
ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการวางแผนจำแนกตามขนาดสถานศึกษา	76
ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	77
ตาราง 14 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามขนาดสถาน.....	77
ตาราง 15 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามขนาดสถานศ.....	78
ตาราง 16 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่ม เมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วมจำแนกตามขนาดสถานศึกษา	78
ตาราง 17 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่	

การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานจำแนกตามขนาด สถานศึกษา.....	79
ตาราง 18 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่ม เมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมจำแนกตามขนาดสถานศึกษา.....	79
ตาราง 19 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน (n = 165).....	80
ตาราง 20 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการวางแผนจำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน.....	81
ตาราง 21 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน.....	82
ตาราง 22 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามประสิทธิภาพ.....	83
ตาราง 23 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามประสิทธิภาพ.....	83
ตาราง 24 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่ม เมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่	

การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วมจำแนกตามประเภทการทำงาน84

ตาราง 25 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานจำแนกตามประเภทการทำงาน84

ตาราง 26 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่ม เมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมจำแนกตามประเภทการทำงาน85

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	56
--------------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักของการพัฒนาประเทศ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ว่าด้วยการวางเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาระบบการศึกษา และทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยจะมุ่งเน้นจัดการศึกษาให้คนไทย ทุกคนทุกวัยมีโอกาสและความเสมอภาคในเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีการพัฒนาระบบ การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนากำลังคน ให้มีความสามารถด้านการทำงาน ที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ดังนั้น การศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้บุคคลได้รับการศึกษา อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ซึ่งในสังคมข้อมูลข่าวสารยุคปัจจุบันมีความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้น มากมาย จึงทำให้ความรู้มีมากกว่า การถ่ายทอดภายในห้องเรียน หรือจากครูผู้สอน การถ่ายทอด ความรู้และวิทยาการต่าง ๆ จึงมีความหลากหลายมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560) ซึ่งสอดคล้อง ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ได้บัญญัติกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดโดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิด ของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนา ความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตน เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ต้องคำนึงพัฒนาการทางด้านร่างกายสติปัญญาวิธีการเรียนรู้ ความสนใจ ความสามารถ ของผู้เรียน โดยใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ร่วมกัน เรียนรู้จากธรรมชาติ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและเรียนรู้ แบบบูรณาการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้ครูและผู้สอนเปลี่ยนบทบาท จากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการ แสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูล เหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้น

การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 2) ในมาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาในช่วงการศึกษาไทย 1.0-3.0 นั้น เป็นยุคแห่งการจัดการศึกษา แบบบอกจากผู้สอนเพียงเท่านั้น แต่ปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว การปฏิรูปการศึกษา ไทยจึงขยับเข้าช่วงการปฏิรูปการศึกษาไทย 4.0 ซึ่งในยุคนี้เป็นการศึกษาที่ช่วยทำให้เศรษฐกิจดำเนิน ไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับวิวัฒนาการด้านสื่อการเรียนรู้ที่เข้ามาอย่างแพร่หลายผ่านช่องทางสื่อดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนอกเหนือจากการเข้าถึงสื่อผ่านเทคโนโลยีแล้วนั้น การพัฒนาระบบการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ต้องมีนวัตกรรมทางการศึกษา ที่เป็นผลจากการศึกษาวิจัยและพัฒนาของนักการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา เพื่อให้ได้หลักการและแนวทางการปฏิบัติด้านการจัดการศึกษา ตามหลักการในสถานศึกษาและแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ (โพฑูรย์ สินลารัตน์, 2559) จึงมีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ การศึกษายุคดิจิทัลหรือการศึกษา Thailand 4.0 เป็นการสร้างนวัตกรรมในทุกระดับ ทุกภาคส่วน ทุกระดับสังคม คนทุกคน ทุกวัย ให้เป็น “ผู้ทำงานด้วยความรู้ (Knowledge Worker) มีการเรียนรู้ ณ ทุกจุดของชีวิต ทุกคนมีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) รัฐเป็นผู้จัดอำนวยความสะดวกให้โดยจัด e-Learning Tools ที่เป็นการเรียนรู้แบบ “ประชาธิปไตย” เพื่อประชาชนใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สู่นวัตกรรม Creative Economy & Creative Society โดยรัฐต้องเปลี่ยนบทบาทจาก Command & Control เป็น Empowerment เพื่อเปลี่ยนเศรษฐกิจและสังคมแบบ Disruptive Change (วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 1-8) ซึ่ง Education 4.0 เป็นการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งมีปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย คือ Internet ความคิดสร้างสรรค์ การปฏิสัมพันธ์กับสังคม โดยให้นักเรียนมีโอกาสสร้างนวัตกรรม (วิรัช ปันท์ศิริโรจน์, 2559, สื่อออนไลน์) ซึ่งในอนาคตคนเราจะอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมสื่อใหม่ แสวงหาความรู้ เทคโนโลยีจะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตวิธีทำงาน และโครงสร้างองค์กร ทำให้ทุกคนเป็น Global citizen ซึ่งต้องใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ Behaviorism Cognitivism Constructivism Connectivism (เย็น ภูววรรณ, 2557, หน้า 6-8) ดังนั้น ยุคดิจิทัล

จึงเป็นยุคของ “โลกคือห้องเรียน” มีการนำสื่อ เทคโนโลยี ในการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอน ไปสู่ผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ สนใจ ใฝ่เรียนรู้สนุกสนาน กระตือรือร้นในการ เรียนรู้มากขึ้น ครูมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยการความสะดวก และชี้แนะแนวทางเพื่อให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ และบางครั้งอาจจะต้องเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับ ผู้เรียนด้วย จึงต้องมี คุณลักษณะที่เรียกว่า e-Teacher (ฟาฏินา วงศ์เลขา, 2558, สื่อออนไลน์) สำหรับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาชั้น พื้นฐานในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงรายจรูญ ราษฎร์) โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (สันทรายราษฎร์ตรุณานุเคราะห์) โรงเรียนอนุบาลฮอง ลี (ค่ายเม็งรายมหาราชอุปถัมภ์) โรงเรียนอนุบาลหัวฝาย โรงเรียนบ้านท่าสาย โรงเรียนบ้านหัว ดอย มีนักเรียนทั้งสิ้น 4,148 คน มีผู้บริหารและครู จำนวนรวม 300 คน

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนยังมีความต้องการการบูรณาการการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนซึ่งมีอยู่จำนวน ไม่น้อย อาจจะต้องมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างจริงจัง ทำให้แหล่งเรียนรู้ ที่ทุกโรงเรียนมีอยู่ได้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าจึงและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งถือเป็นปัจจัย ที่จะส่งผลให้แหล่งเรียนรู้นั้น ๆ เกิดประโยชน์สูงสุดจากที่กล่าวมาแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ ต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการ บริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา โรงเรียนในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงราย จรูญราษฎร์) โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (สันทรายราษฎร์ตรุณานุเคราะห์) โรงเรียนอนุบาล ฮองลี (ค่ายเม็งรายมหาราชอุปถัมภ์) โรงเรียนอนุบาลหัวฝาย โรงเรียนบ้านท่าสาย โรงเรียน บ้านหัวดอย มีนักเรียน มีสภาพปัจจุบันในการแหล่งเรียนรู้อย่างไร เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้มีคุณประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับที่จะนำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา แหล่งเรียนรู้สถานศึกษา โรงเรียนในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ ให้คงอยู่ในสภาพที่เหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียน กลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ภายใน สถานศึกษาเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาของโรงเรียน ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและครูผู้สอน เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาและการ

เปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันซึ่งจะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียน โดยได้รับประสบการณ์ตรง และผลการศึกษาวิจัยน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะนำไปประกอบการพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางกำหนดนโยบายและแผนงานการจัดการศึกษา ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความสำคัญของการ นำแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ขนาดสถานศึกษา ต่างกันและประสบการณ์ผู้บริหารต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 278 คน ในโรงเรียนกลุ่ม เมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 289 คน จาก 6 โรงเรียน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร์จซี และมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากการศึกษาบทความ แนวคิด ตำราและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาเป็น ขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ของสถานศึกษา 7 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน

- 2.2 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
- 2.3 ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
- 2.4 ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
- 2.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม
- 2.6 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน
- 2.7 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น

3.1.1 ระดับการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) ปริญญาโท
- 3) ปริญญาเอก

3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) 0-5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) 11 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียน
กลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยใช้
กระบวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านการวางแผน

3.2.2 ด้านการดำเนินงานบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้

3.2.3 ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

3.2.4 ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่ง

เรียนรู้

3.2.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

3.2.6 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน

3.2.7 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และ กิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับ ความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน โดยมีรูปแบบแตกต่างจาก กระบวนการเรียนการสอน ที่มีครูเป็นผู้สอน เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเป็นผู้ กำหนดเวลา ซึ่งมีคุณค่าต่อการศึกษาและสามารถนำมาใช้ในการจัดการศึกษาให้บรรลุ เป้าหมายของหลักสูตรได้

ด้านการวางแผน (Plan) หมายถึง การที่สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและ เป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเทคโนโลยี แต่งตั้ง ผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยีเป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้ในรูปแบบฐานข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์หรือ Internet มีการสร้างความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผน ในรูปแบบ Infographic, website, Facebook, Line วางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้า มามีส่วนร่วมวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ ผ่าน Google form, Facebook, Line

ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุมชี้แจง จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย จัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์สนับสนุน งบประมาณ สนับสนุนให้ครู ใช้แหล่งเรียนรู้มีการยกย่องให้กำลังใจ สถานศึกษา ชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้เช่น ผ่าน VDO Conference Facebook Live, YouTube, Line มีการจัดทำ แผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล เช่น Infographic, Website มีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ให้เลือกใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น Infographic, Website, Facebook, Line เพื่อความสะดวก รวดเร็ว มีแหล่งเรียนรู้ที่มีสภาพพร้อมสำหรับให้บริการ มีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการ ให้บริการ นำสื่อดิจิทัลเช่น ป้ายดิจิทัล, Infographic มาใช้เพื่อสร้าง แรงกระตุ้นให้นำ แหล่งเรียนรู้ไปใช้ นำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการค้นหาข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล นำเครื่องมือสื่อสารในรูปแบบดิจิทัล มาใช้ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ เช่น Line, Facebook

ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ดำเนินการ บริหารแหล่งเรียนรู้ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่ง เรียนรู้ โดยโรงเรียน มีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้มีการวางแผน แต่งตั้ง คณะกรรมการประเมินผล ติดตามการดำเนินงาน มีการรายงานประเมินผล การที่สถานศึกษา

แต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีแผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด มีเครื่องมือและวิธีการ ในการนิเทศ ติดตามที่เหมาะสม และหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม นำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศ กำกับ และติดตามเช่น OR Code, Google form, Facebook, Line ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยนำ เทคโนโลยีมาใช้ เช่น QR Code, Google Form ได้จัดทำข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้มีการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายเช่น Infographic, website, Facebook, Line ดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยโรงเรียน มีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้มีการวางแผน แต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินผล ติดตามการดำเนินงาน มีการรายงานประเมินผล

ด้านการสรุปรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงและแก้ไข การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การนำผลการประเมินมาพิจารณา วิเคราะห์ เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การที่สถานศึกษานำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา นำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ได้จัดทำแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ วิธี บริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาส ให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้าน ต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของ ผู้บริหารตลอดจนการให้โอกาสและมีอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและ นโยบายที่มอบหมายไว้ให้ อย่างกว้าง ๆ เพื่อพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน หมายถึง สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการหรือ ขั้นตอนการดำเนินงานสร้าง ส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนให้มีกระบวนการที่เกื้อหนุนให้ บุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดการเรียนรู้โดยผ่านสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ องค์ความรู้ต่าง ๆ จนสามารถสร้างความรู้ ทักษะ มีระบบการ จัดการความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งบุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง การจัดการระบบฐานข้อมูลของ สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใน การจัดหาสื่อ เทคโนโลยี การปรับปรุงห้องเรียนให้มีความทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การกำหนดวิธีการบริหารระบบสารสนเทศ มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อรองรับการปฏิบัติงานที่สนับสนุนงานด้านต่าง ๆ รวมไปถึงการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างนวัตกรรม งานวิจัยเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีการติดตาม ควบคุมและประเมินการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินปรับปรุงการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดโรงเรียนในกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 จังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูผู้สอน สามารถนำผลการวิจัย การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จังหวัดเชียงราย ไปวางแผนพัฒนา การจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บริบทองค์กรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. แนวคิดทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2 กระบวนการบริหารสถานศึกษา
 - 2.3 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.4 ความหมายผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.5 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้
 - 3.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
 - 3.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
 - 3.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้
 - 3.4 ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

บริบทองค์กรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ตั้งอยู่ที่บ้านสันโค้ง ถนนสนามบิน ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย รหัสไปรษณีย์ 57000 มีพื้นที่ครอบคลุม 24 ตำบล 3 อำเภอทางตอนกลางของจังหวัด ได้แก่อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเวียงชัย และอำเภอเวียงเชียงรุ้ง มีโรงเรียนในความรับผิดชอบจำนวน 105 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นอำเภอเมืองเชียงราย 75 โรงเรียน อำเภอเวียงชัย 17 โรงเรียน และอำเภอเวียงเชียงรุ้ง 13 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนราชการ จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มาตรา 34 ที่บัญญัติให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ประกอบด้วย

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตาม การใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และภายในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัด และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีการแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็นกลุ่มตามงานที่ปฏิบัติในลักษณะกำกับดูแล ประสานส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงาน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ.2560

1. กลุ่มอำนวยการ (กอน.) มีขอบเขตภารกิจเกี่ยวกับ งานการบริหารทั่วไป งานประชาสัมพันธ์งานประสานงาน และงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพ

2. กลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์ (กบง.) มีขอบเขตภารกิจเกี่ยวกับ งานบริหารการเงินงานบริหารงานบัญชี และงานพัสดุและสินทรัพย์

3. กลุ่มบริหารงานบุคคล (กบค.) มีขอบข่ายภารกิจเกี่ยวกับ งานวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง งานบำเหน็จความชอบและทะเบียนประวัติ งานพัฒนาบุคลากรงานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. และงานวินัยและนิติการ

4. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีขอบข่ายภารกิจเกี่ยวกับ การฝึกอบรมพัฒนาก่อนแต่งตั้ง พัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงาน ยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา วิจัยเสริมสร้างเครือข่ายพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

5. กลุ่มนโยบายและแผน (กนพ.) มีขอบข่ายภารกิจเกี่ยวกับ งานนโยบายและแผนงานวิเคราะห์งบประมาณ งานติดตามประเมินผลและรายงาน

6. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีขอบข่ายภารกิจเกี่ยวกับ ศึกษา วิเคราะห์ ดำเนินการ และส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกล และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินงานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ

7. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา (กสจ.) มีขอบข่ายภารกิจเกี่ยวกับ งานส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน งานส่งเสริมกิจการพิเศษ

8. กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา (กนต.) มีขอบข่ายภารกิจเกี่ยวกับงานพัฒนาหลักสูตร งานวัดและประเมินผล งานส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม งานนิเทศติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา

9. กลุ่มกฎหมายและคดี มีขอบข่ายภารกิจเกี่ยวกับงาน ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการมีวินัยและรักษาวินัย ดำเนินการสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน วินัย อุทธรณ์ ร้องทุกข์ และการพิจารณาวินัย อุทธรณ์ ร้องทุกข์ รวมทั้ง การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

10. หน่วยตรวจสอบภายใน (ตสน.) มีขอบข่ายภารกิจเกี่ยวกับ งานตรวจสอบการเงิน และการบัญชี และงานตรวจสอบการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดทั้งหมดมี 105 โรงเรียน โดยแยกเป็นรายอำเภอ) ดังนี้

อำเภอเมือง	75	โรงเรียน
อำเภอเวียงชัย	17	โรงเรียน
อำเภอเวียงเชียงรุ้ง	13	โรงเรียน

จำนวนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวนนักเรียนในสังกัด สพฐ. ทั้งหมด 19,670 คน และจำนวนครู ทั้งหมด 1,762 คน ห้องเรียน 1,125 ห้อง

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ตามแผนพัฒนาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2564 ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์และของชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริม และพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 น้อมนำศาสตร์พระราชชาในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาโดยเทคโนโลยีดิจิทัลและการมีส่วนร่วม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

สำเร็จ วงศ์ศักดิ์ (2553) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานของผู้บริหารที่จะต้องมีการและกระบวนการบริหารที่ต่อเนื่อง ขั้นตอนในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนต้องมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องนำหลักและกระบวนการบริหารมาใช้ในการบริหารงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ การพัฒนาบุคลากร เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ นับว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำอย่างไรจะสามารถพัฒนาครู เจ้าหน้าที่ นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสามารถอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

ยุคพันธ์ หวานฉ่ำ (2555) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

จันทร์เพ็ญ ธนะฤกษ์ (2555) การบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานต่าง ๆ ของคณะบุคคลหลายฝ่ายที่ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา มาร่วมกันดำเนินการวางแผนและร่วมกันจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เยาวชนให้เกิดการพัฒนาในทุกคนและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

อำนาจ พลรักษา (2556) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงานโดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบ ระเบียบตามกระบวนการการทำงาน เพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษาทั้งในด้านบุคลากร ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

พระสกล ฐานธมโม (อินทร์คล้าย) (2556) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำเป็นกระบวนการโดยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตั้งไว้ นั่นก็คือการพัฒนาสมาชิกหรือผู้รับบริการทางการศึกษาให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สังคมต้องการ และเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องสามารถนำองค์กรให้อยู่รอด ต้องกำหนดแผนงาน วิธีการตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ โดยพึงพิงงบประมาณจากรัฐที่มีไม่มากนักด้วยความประหยัด ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ทั้งคน เงิน เวลาและทรัพย์สินอย่างอื่น เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดี

จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษา จึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

จรรยา เพ็ชรเจริญ (2556) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและงานส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของสถานศึกษา แบ่งงาน กำหนดผู้รับผิดชอบติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ จะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

มูนา จารง (2560) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง แนวทางปฏิรูปการศึกษา มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ โดยได้บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อความยืดหยุ่นและความรวดเร็วในการบริหารจัดการให้องค์กรมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ไกรศร เจียมทอง (2561) การบริหารงานในสถานศึกษา คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และกรบริหารงานทั่วไป เป็นกลยุทธ์ เพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีมาตรฐานตามหลักสูตรกำหนด โดยบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะในการจัดการการศึกษา จัดสรรงบประมาณให้มีความเหมาะสมเกิดประโยชน์ ประสานชุมชนและองค์กรที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง งานบริหารการศึกษา ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการวางแผน จัดการและควบคุม เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้มีความรู้ความสามารถเป็นบุคคลที่พร้อมเผชิญกับโลกแห่งความเป็นจริงอย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายและนโยบายของประเทศ รวมทั้งเป็นความพยายามที่จะดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา ในด้านโรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงนำเข้าสู่กระบวนการของการบริหารในขั้นตอนต่อไป

กระบวนการบริหารสถานศึกษา

กระบวนการของการบริหารของแต่ละองค์กรนั้นมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าองค์กรไหนจะใช้วิธีการใดในการบริหารจัดการกับทรัพยากรภายในองค์กรของตน เพื่อให้เกิด

ความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดตามที่องค์กรนั้น ๆ ได้วางไว้

หลักการบริหารไว้ 7 ประการ เรียกว่า POSDCoRB ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

1. Planning การวางแผนงาน หมายถึง การจัดวางโครงการ แผนปฏิบัติงาน และวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า ผู้จัดการองค์กรต้องวางแผนงานทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานเพราะแผนงานจะเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งองค์กร ซึ่งประกอบด้วย แผนงานหลัก และแผนงานย่อย แผนงานต้องมีลักษณะยืดหยุ่น

2. Organizing การจัดหน่วยงาน หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่การแบ่งส่วนงาน และการจัดสายงาน

3. Staffing การจัดตัวบุคคล หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหาและพัฒนาบุคลากร การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งการส่งเสริมขวัญและกำลังใจสวัสดิการ และการเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน ซึ่งคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ที่ส่งผลให้งานสำเร็จหรือล้มเหลว

4. Directing การอำนวยการ หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา และการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าต้องมอบหมายหน้าที่ให้ลูกน้องแต่ละคนตามลำดับโดยให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความรับผิดชอบ แต่ละตำแหน่ง ประกาศใช้ระเบียบให้ปฏิบัติตาม มีการตัดสินใจสั่งการอย่างถูกต้องและรวดเร็ว

5. Coordinating การประสานงาน หมายถึง การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดมีการร่วมมือที่ดีและนำไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน

6. Reporting การรายงาน หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับต่าง ๆ ในหน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของกิจการอย่างสม่ำเสมอ

7. Budgeting การบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินและการควบคุมตรวจสอบทางการเงินและทรัพย์สิน

ศิริชัย ชินะตั้งกูร (2556). ได้กล่าวว่า หลักและกระบวนการบริหาร แบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งจะต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) ทั้งนี้ เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการ

ดำเนินการวางแผนเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการใช้ความรู้ในทางวิทยาการและวิจารณ์ญาณ วิจัยเหตุการณืในอนาคตแล้วกำหนดวิธีการโดยถูกต้องอย่างมีเหตุผลเพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปโดยถูกต้องและสมบูรณ์

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงานและการจัดสายงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

3. การอำนวยการและการสั่งงาน “การอำนวยการ (Directing)” เป็นภาระหน้าที่ของ ผู้บริหารอย่างหนึ่งในการทำให้องค์การ (หรือหน่วยงาน) ปฏิบัติงานตามแผนต่าง ๆ

4. การตัดสินใจ การบริหารแทบทุกด้านและทุกขั้นตอนจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการ ตัดสินใจ

5. การติดต่อสื่อสาร เป็นการส่งข่าวสารจากผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่งซึ่งจะต้องมี สิ่งจำเป็นคือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) และผู้รับสาร (Receiver)

6. การประสานงาน (Co-ordination) การที่คณะบุคคลมารวมกันประกอบกิจการใด กิจการหนึ่งเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และในการจัดการเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ วางไว้นี้ย่อมต้องอาศัยความเข้าใจ ความร่วมมือประสานงานกันเพื่อให้งานต่าง ๆ สามารถเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

7. การควบคุมงาน (Control) เป็นภาระหน้าที่อันสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้บริหาร เพราะในการบริหารงานนั้นมีความสำคัญอยู่ประการหนึ่ง คือ ความพยายามในอันที่จะใช้ พลังของกลุ่มให้ร่วมมือประสานกันทำงานอย่างมีเหตุผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปการ บริหารงานนั้นไม่อาจปฏิบัติจัดทำโดยลำพังผู้เดียว จะต้องมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ ให้ปฏิบัติลดหลั่นกันไปตามลำดับขั้นและตามสายการบังคับบัญชา เมื่อมีการมอบอำนาจหน้าที่ให้ ปฏิบัติจัดทำแล้วก็ย่อมจะต้องเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องคอยติดตามหรือควบคุมการ ปฏิบัติงานที่ได้มอบหมายไป

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ดังนี้ ขั้นตอนของกระบวนการ บริหารจะต้องมีการวางแผน การจัดโครงสร้างขององค์การ การบริหารด้านบุคคล การอำนวยการ การบริหารงบประมาณ การประสานงานและสุดท้ายคือการรายงานผลการ ปฏิบัติงาน จนไปสู่ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาต่อไป

ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารวิชาการไว้ 12 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

วุฒิปรี ประทุมพงษ์ (2556) ได้สรุปขอบข่ายงานสถานศึกษาไว้ว่า การจำแนกขอบข่ายงานสถานศึกษาของนักวิชาการชาวต่างประเทศและหน่วยงานทางการศึกษาของไทยนั้นมีส่วนที่คล้ายคลึงกันโดยมีส่วนย่อยในรายละเอียดที่แตกต่างกัน และสถานศึกษาทุกประเภทไม่ว่าจะจัดงานบริหารออกเป็นรูปแบบใด หรือจำแนกงานบริหารสถานศึกษาออกเป็นกี่ประเภท จำนวนมากหรือน้อยแตกต่างกันไปตามสภาพและขนาดของสถานศึกษาเช่นใดก็ตาม ทุกสถานศึกษาต้องจัดให้มีงานวิชาการในสถานศึกษาของตนเองด้วยทั้งสิ้น งานวิชาการจึงนับว่าเป็นงานที่มีความสำคัญหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ ล้วนมาสนับสนุนงานวิชาการโดยใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพมาพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมาย ฉบับแรกที่ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติใช้เป็นหลักในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ได้กำหนดรายละเอียดสำหรับการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ดังนี้

ขอบข่าย/ภารกิจการดำเนินการด้านการบริหารวิชาการของสถานศึกษาตามระบบการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาขอขบช่วย/ภารกิจการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาตามระบบการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล มีรายละเอียดดังนี้
 - 17.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 17.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
 - 17.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
 - 17.4 การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
 - 17.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
 - 17.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
 - 17.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
 - 17.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

- 17.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
- 17.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 17.11 การวางแผนพัสดุ
- 17.12 การกำหนดแบบรูปรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 17.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
- 17.14 การจัดหาพัสดุ
- 17.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ
- 17.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
- 17.17 การเบิกเงินจากคลัง
- 17.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
- 17.19 การนำเงินส่งคลัง
- 17.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 17.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 17.22 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงานขอข้าย/ภารกิจ การดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาตามระบบการพัฒนาการบริหาร รูปแบบนิติบุคคล มีรายละเอียดดังนี้
- 17.22.1 การวางแผนอัตรากำลัง
- 17.22.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 17.22.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 17.22.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 17.22.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
- 17.22.6 การลาทุกประเภท
- 17.22.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 17.22.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 17.22.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและมีเหตุสั่งพักราชการ หรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนให้ดำเนินการภายในขอบเขตอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด ในกรณีตำแหน่งครูผู้ช่วยและตำแหน่งครูที่ยังไม่มีวิทยฐานะ

17.22.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษเสนอรายงานการลงโทษทางวินัยและการลงโทษให้ดำเนินการแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

17.22.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

17.22.12 การออกจากราชการ

17.22.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

17.22.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

17.22.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

17.22.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

17.22.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

17.22.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

17.22.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเสนอไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ดำเนินการต่อไป

17.22.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นขอขยาย/ภารกิจการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาตามระบบการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

- 1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 3) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
- 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

8) การดำเนินงานธุรการ
 9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 11) การรับนักเรียน
 12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาเสนอข้อมูลและความต้องการในการจัดตั้ง ยุบ รวม เลิก หรือเปลี่ยนสภาพสถานศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน

อัครยา ศัย

13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม
 14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 15) การทัศนศึกษา
 16) งานกิจการนักเรียน
 17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 18) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษา
 ของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำ
 ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร
 หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
 19) การประสานราชการกับ ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
 ประสานความร่วมมือกับหน่วยราชการส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัด
 และพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
 20) การรายงานผลการปฏิบัติงาน
 21) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
 22) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการ
 ลงโทษนักเรียน

จากข้อมูลและแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การกำหนดขอบข่าย
 การบริหารสถานศึกษา มีการกำหนดไว้ทั้งในส่วนหลัก ในด้านงานวิชาการ งานงบประมาณ
 งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป และส่วนปลีกย่อยที่เพิ่มขึ้นมา เป็นงานกิจการนักเรียน
 งานบริหารอาคารสถานที่ และงานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนทุกงานล้วนมีความสำคัญ
 เพราะเป็นเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นองค์รวม

ของคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งทางผู้วิจัยได้นำข้อบ่งชี้การบริหารสถานศึกษาเชื่อมโยงเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21

ความหมายผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ในหมวดที่ 7 ได้กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งการที่เป็นผู้บริหารได้ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายกำหนด

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งได้นั้นต้องผ่านการทดลองดำเนินการบริหารการศึกษาในระดับปริญญาและต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในด้านวิชาชีพการบริหารนั้น ๆ

อนันท์ งามสะอาด (2553, สื่อออนไลน์) ได้ให้ความหมายของบริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารศึกษา หมายถึง ผู้ที่สามารถจัดการกระบวนการ ของการทำงานและการใช้ทรัพยากร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารความสามารถของผู้บริหาร สามารถวัดได้จากประสิทธิผลและประสิทธิภาพของงานที่เกิดขึ้น

เฉลิมพล คนตรง (2555) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำจนได้รับความไว้วางใจ เชื่อมมั่นในการทำงาน การยอมรับจากผู้คนส่วนมากให้มาบริหารงานตามหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วรารณ มุกดาอ่อน (2556) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรที่มีอำนาจและอิทธิพลเหนือผู้อื่น ซึ่งเป็นผู้มีความสามารถในการประสานงานให้บุคลากรในองค์กรมีความร่วมมือในการทำงานให้ได้ประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้

จรัส พังเร้ว (2558) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำและบริหารจัดการภารกิจของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ความรู้ความสามารถในการปกครอง บังคับบัญชา สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ประสานงานและตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อให้บังเกิดผลสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สามารถ พงศ์ศิริ (2558) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้นำทางการศึกษา มีบทบาทและหน้าที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทั้งคน เงิน วัสดุ วิธีการ บทบาท และหน้าที่ที่จะต้องแสดงออกมาตามเป้าหมายที่ตั้งไว้คือ การจัดการ

ศึกษาให้ได้คุณภาพกล่าวคือ ผลผลิตที่เป็นนักเรียนจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และความสำคัญในการบริหารงานที่มีหน้าที่กำกับ ควบคุม ดูแลและอำนวยความสะดวกในการทำงาน ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยต้องคำนึงผู้ร่วมงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งผู้ที่จะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่ กฎหมายกำหนดไว้

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่สำคัญในการนำแนวทาง นโยบายของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามาปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจึงมี บทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษา จึงมีผู้คนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ของผู้บริหารศึกษาไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการในสถานศึกษาที่ดูแล รับผิดชอบบทบาท เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
2. บทบาทเป็นผู้กำกับตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากร ในสถานศึกษาให้ดำเนินงานเป็นไปตามนโยบาย คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของกระทรวง
3. บทบาทเป็นผู้ระดมสรรพกำลังและทรัพยากรต่าง ๆ จากท้องถิ่นมาใช้ในการ จัดการและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษายังมีบทบาทหน้าที่ ขอบข่ายของภารกิจงาน 4 ด้าน ของสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วย เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ดังนี้

1. บทบาทด้านบริหารวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหน้าที่พัฒนา ดำเนินการ เกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น วางแผนงานด้านวิชาการ จัดการ เรียนการสอนในสถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ การ วัดผลประเมินผลและ การดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งสนับสนุนงานวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีการนิเทศการแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ร่วมกับชุมชน ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2. บทบาทด้านบริหารงบประมาณ ผู้บริหารมีหน้าที่จัดทำแผนงบประมาณและคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานงบประมาณเพื่อเสนอเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินในสถานศึกษา ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง รวมทั้งอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรการโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณรวมถึงการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นต้น

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารมีหน้าที่วางแผนและจัดสรรอัตรากำลังสรรหาบรรจุแต่งตั้งและการเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการเลื่อนขั้นเงินเดือน การลาทุกประเภท รวมถึงประเมินผลงานปฏิบัติงานการดำเนินงาน ทางวินัยและการลงโทษ การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ การออกจากราชการการจัตระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องอิสริยาภรณ์ ส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะ มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ วิชาชีพวินัย คุณธรรม จริยธรรมและยกย่องเชิดชูเกียรติ การขอรับใบอนุญาต รวมถึงพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4. ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารต้องมีหน้าที่พัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา วางแผนการบริหารงานการศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน จัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร พัฒนามาตรฐาน การปฏิบัติงาน เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดำเนินงานธุรการ ดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมจัดทำสำมะโนผู้เรียน และการรับนักเรียน เสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษา รวมไปถึงประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย นอกจากนี้ต้องระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การทัศนศึกษากิจกรรมนักเรียน ประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคลชุมชน องค์กรหน่วยงาน ประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รายงานผลการปฏิบัติงาน จัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน จัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

สุรกิจ กิณเรศ (2554) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารและการพัฒนาต่อองค์กร เพื่อให้ดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามที่กำหนดไว้

อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแนะนำให้ความรู้ ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จูงใจ สานความคิดสู่ การปฏิบัติงานเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ธารทิพย์ ฤทธิโพธิ์ (2557) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่ต้องแสวงบทบาทที่หลากหลายในแต่ละสถานการณ์ ต่าง ๆ ทั้งในด้านการ บริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหาร ทั่วไป ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

บทบาทของผู้บริหารในยุคไร้พรมแดนว่า

1. ผู้บริหารต้องทำความรู้จักกับการเปลี่ยนแปลง (Change) การเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้นมาจากการแข่งขันที่ไร้พรมแดน โลกกำลังอยู่ในยุคของเทคโนโลยีและข่าวสาร ความรู้ เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้น เมื่อผู้บริหารเข้าใจถึงการ เปลี่ยนแปลงแล้วก็จะสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงได้ ด้วยการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้น อยู่ตลอดเวลาและมีผลกระทบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กร

2. ผู้บริหารต้องสร้างการเปลี่ยนแปลง (Change Intervention) หมายถึง แผนปฏิบัติ การในการปรับแต่งเสียงต่าง ๆ ให้แตกต่างจากเดิมโดยอาจจะกระทำอย่างรวดเร็วหรือกระทำ อย่างค่อยเป็นค่อยไป การบริหารความเปลี่ยนแปลงนั้น ผู้บริหารต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลง ก่อนแล้วจึงกำหนดเป้าหมายและเลือกวิธีที่จะนำมาใช้ในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์แล้วจึงนำไปปฏิบัติตามแผนที่ต้องอาศัย ความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร โดยผู้บริหารจะต้องมีการเสริมแรงให้กับ ความเปลี่ยนแปลงโดยการชี้แจงให้บุคลากรในองค์กรทราบถึงความเปลี่ยนแปลงหรือ การปรับปรุงที่เกิดขึ้นแล้วและแสดงความขอบคุณต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีส่วนช่วยให้เกิด ความเปลี่ยนแปลงแล้วจึงทำการประเมินผลต่อไป

3. ผู้บริหารต้องเป็นตัวแทนความเปลี่ยนแปลง (Change Agent) หมายถึง การเป็น ผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือมีหน้าที่ในการจัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรเพื่อพัฒนา เน้นผลการปฏิบัติงานโดยส่วนรวมมากกว่าการเน้นไปที่ผลงานของแต่ละคนในองค์กร ให้บุคลากรในองค์กรรับรู้ถึงผลการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และ วิฤตการณ์ต่าง ๆ ที่องค์กรเผชิญอยู่เช่นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค เป็นต้น

4. ปฏิรูป เป็นนักคิด นักพัฒนา ต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีวิสัยทัศน์ ในการบริหารงานที่พร้อมรับกลับเปลี่ยนแปลง ไม่ยึดติดต่อสิ่งใด

5. ประชาธิปไตย บริหารงานแบบประชาธิปไตย รับความคิดเห็นของผู้อื่น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา กับบุคลากรในองค์กร

6. ประธาน เป็นผู้ประสานงานในองค์กรให้เกิดการทำงานที่ราบรื่นมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และประสานงานนอกองค์กรให้เกิดภาคีเครือข่ายร่วมคิดและร่วมจัดการศึกษา

7. ประณีประนอม พยายามไม่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความขัดแย้งในองค์กรเป็นผู้ประณีประนอม เมื่อเกิดปัญหา พยายามให้เป็นที่พอใจ

8. ประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้ทุกคนทำรายงานผลการดำเนินงานและนำรายงานมาประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนทราบ

9. ประชาสงเคราะห์ ผู้บริหารจะต้องให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานทุกเรื่อง เป็นห่วงเป็นใยตลอดเวลา จะประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงาน การพัฒนาบุคลากรและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ทุกคนมีความก้าวหน้าในอาชีพและครอบครัวเสมอ มีการให้อภัยเพื่อนร่วมงาน ไม่มีการดักเตือนอย่างรุนแรง รวมนงานจะมีความสุขมากในการทำงานเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน

อำนวยการ พลรักษา (2556) กล่าวว่า ผู้บริหารจะมองว่าตนเองมีทักษะในการบริหารในด้านต่าง ๆ มีความสามารถในการเข้าใจระบบโครงสร้างของงาน ระบบการบริหารงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้งานก่อนสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็น มีความคาดหวังในทักษะของผู้บริหาร

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการนำแนวทางหรือนโยบายที่ได้รับไปสู่หน่วยงานต้นสังกัดหรือสถานศึกษาเพื่อนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

ดวงพร ปวงมาลา (2557, หน้า 8) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือที่ให้ข้อมูลข่าวสาร สารความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลายที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องกว้างขวาง

จิราภรณ์ ชัยน (2558, หน้า 34) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่หรือแหล่งข้อมูลความรู้ทางวิชาการ ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยจากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกห้องเรียน จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นตามธรรมชาติ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการ

เรียนรู้อย่างกว้างขวางและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมศักดิ์ ทองสมุทร (2558, หน้า 24) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่หรือแหล่งข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณค่าต่อการศึกษาและแหล่งวิทยาการ สามารถสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและบุคคลต่าง ๆ อันจะนำไปพัฒนาตนตามศักยภาพตลอดจนความรู้ความสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้อื่นได้

จิระพล พุกกัน (2559, หน้า 23) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์ของผู้เรียนและเชื่อมโยงสู่การใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนอาจเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนตามกระบวนการเรียนการสอนหรือเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ

พิมพ์พิมพ์ คงจินดา (2560, หน้า 8) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ คือ ข้อมูล ข่าวสาร สถานที่แหล่งรวบรวมข้อมูล บุคคล สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ที่สามารถใช้ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์กับผู้เรียนรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้แบบยั่งยืน

ศิริญา เลียบคง (2560, หน้า 31) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บุคคล หรือสถานที่ที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการและนวัตกรรม ความรู้ที่สนับสนุนผู้เรียนให้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เกิดประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยที่สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง สามารถพัฒนาตนเองตามความสนใจอย่างเต็มตามศักยภาพ

พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตโต (การะเกตุ) (2561, หน้า 14) ได้สรุปไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึงแหล่งวิชาการหรือแหล่งทรัพยากร ที่สามารถใช้เป็นที่ศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญซึ่งอาจเป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตได้แก่ บุคคล สถานที่ต่าง ๆ แหล่งวิทยาการ ธรรมชาติ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง (ที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยประสบการณ์ตรง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

วัฒน์ ลาพิงค์ (2562, หน้า 18) ได้สรุปไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บุคคล สถานที่ ข้อมูลข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ วัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนหรือท้องถิ่น ซึ่งอาจเกิดจาก

ธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

จากความหมายของแหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างรอบ ๆ ตัว ไม่ว่าจะเป็นรูปของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม บุคคล สิ่งประดิษฐ์ วัสดุ อาคารสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูล ข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งวิทยากร ชุมชน หอสมุดอุทยานศึกษา ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ปลูกฝังนิสัยแห่งการเรียนรู้ ใฝ่เรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถพัฒนาตนเองตามความสนใจได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น แหล่งเรียนรู้ ยุคดิจิทัลจึงสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่หลากหลายและมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์โดยมีปัจจัยสำคัญ ในการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ช่วยทำให้การนำเสนอมีความน่าสนใจ เข้าใจง่ายช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะระหว่างผู้เรียนกับ แหล่งเรียนรู้หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง รวมถึงการสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของแหล่งเรียนรู้ ของคนในชุมชนซึ่งมีผลต่อความยั่งยืนของแหล่งเรียนรู้

ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้

จิราภรณ์ ชัยน (2558, หน้า 34) ได้สรุปว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง เป็นแหล่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงและมุ่งให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกการปฏิบัติจริงทำให้ผู้เรียน เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จิระพล พุกกัน (2559, หน้า 23-24) ได้กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งผู้เรียนผู้สอน สามารถศึกษาค้นคว้าหา ความรู้หรือเรื่องที่สนใจศึกษาได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ชุมชน และธรรมชาติเป็น ชุมทรัพย์ มหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้ไม่รู้จบ ทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ศิริญาญ์ เสียบคง (2560, หน้า 23) ได้กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และนับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ องค์ประกอบ

ด้านการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อเน้นให้มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ตัวบ่งชี้ที่บอกถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง
3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น

พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตโต (การะเกตุ) (2561, หน้า 16) สรุปไว้ว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพราะบุคคลมีความต้องการแตกต่างกันไปตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความพร้อมที่จะเรียนรู้ หากสามารถดำเนินการจัดแหล่งความรู้ได้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ก็สามารถส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ทั่วทุกแห่ง

วัฒน์ ลาพิงค์ (2562, หน้า 18) ได้สรุปว่า แหล่งความรู้เป็นแหล่งที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ตามความสนใจและความถนัดได้ทุกโอกาส ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาเป็นไปตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ดังนั้น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและแนวนโยบายการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา และแผนการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา โดยนำเอาสื่อ เทคโนโลยี ในปัจจุบันมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายและน่าสนใจ รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีโอกาสในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างต่อเนื่อง

จากความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว จะเห็นว่าแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นระบบเพื่อให้ครู อาจารย์ และนักเรียนได้ใช้ประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สร้างความรู้ ความคิด วิชากาาร และเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ประเภทของแหล่งเรียนรู้

การจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ สามารถจัดได้หลายแบบตามความสอดคล้องกับสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการใช้งานหรือจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีนักวิชาการที่กล่าวถึงประเภทของแหล่งการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

ดวงพร ปวงมาลา (2557, หน้า 11) ได้สรุปประเภทของแหล่งเรียนรู้ตามแนวคิดต่าง ๆ ได้ว่า แหล่งเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ นอกสถานศึกษา ประกอบด้วย แหล่งการเรียนรู้ทางธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นและแหล่งเรียนรู้ บุคคลซึ่งสถานศึกษา ควรใช้ป็นสื่อให้นักเรียนสนใจและเกิดการเรียนรู้

จิราภรณ์ ชัยน (2558, หน้า 43) สรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

พิมพ์พิมล คงจินดา (2560, หน้า 15-16) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติหมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น คลอง น้ำตก ภูเขา ทะเลทราย ป่าไม้ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้นหมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากมนุษย์เป็นผู้จัดสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษา ค้นคว้า เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนหมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งหมดที่อยู่ภายในโรงเรียน ทั้งแหล่งเรียนรู้วิชาการ และแหล่งเรียนรู้ส่งเสริมวิชาการเช่น ห้องเรียน สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางดนตรี ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนหย่อม สหกรณ์โรงเรียน โรงอาหาร สนาม เป็นต้น

2.2 แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งหมดที่อยู่ภายนอกโรงเรียนเช่น แหล่งเรียนรู้ชุมชน พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ตลาด ศาสนสถาน องค์การของรัฐ และเอกชน เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลหมายถึง บุคคลที่สามารถให้ความรู้ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการหรือด้านอื่น ๆ ก็ตาม เช่น ครู ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน พระสงฆ์ อีหม่าม บาทหลวง เป็นต้น

ศิริญาญ์ เสียบคง (2560, หน้า 26) ได้สรุปว่า แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาต่างก็จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปมากมาย หลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ

ปัทมา จันปัญญา (2561, หน้า 17-18) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติคือการเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติเช่น แม่น้ำ ลำคลอง น้ำตก ทะเล ภูเขา ดิน หิน แร่และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ข้างขึ้น ข้างแรม ฝนดาวตก สุริยุปราคา เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ อาคารสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้ถูกจัดแสดงความรู้ที่รวบรวมเอาไว้ โดยแยกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด สวนสมุนไพร สนามกีฬา เป็นต้น

2.2 แหล่งการเรียนรู้นอกสถานศึกษา ได้แก่ ศาลากลาง พิพิธภัณฑสถาน บ้านคนคว่ำวิจัย แหล่งบริหาร สวนสาธารณะ สวนสัตว์ห้องสมุดประชาชน ศูนย์กีฬา ศูนย์การค้า เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล คือ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ เช่น ครูผู้ปกครอง ลุง ป้า น้า อา ปู่ย่า ตา ยาย ไม่ว่าจะมีความเชี่ยวชาญในด้านการประกอบอาชีพ หรือในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน ประเพณีท้องถิ่น

4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อและเทคโนโลยี คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และผู้ศึกษาสามารถศึกษาผ่านสื่อและเทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง ตามความสนใจเช่น การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การสืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์ วิทยุโทรทัศน์ และห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตฺโต (การะเกตุ) (2561, หน้า 18) สรุปไว้ว่า แหล่งเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี

แหล่งเรียนรู้มีอยู่รอบ ๆ ตัวเราทุกหนทุกแห่ง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปมากมายหลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น ครู เพื่อนในห้องเรียน เพื่อนต่างห้องเรียน เพื่อนต่างระดับ บุคคลในโรงเรียนผู้ปกครอง คนในชุมชน เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นวิทยาการ ได้แก่ สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและชุมชน เช่น ห้องสมุด วัด ตลาด ร้านค้า สถานีตำรวจ สถานีอนามัย โบราณสถาน สวนสัตว์ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง สวนสาธารณะ ป่า ต้นไม้ ใบไม้อุทยานแห่งชาติ รวมทั้งสัตว์ต่าง ๆ เช่น สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์ แผ่นปลิว ป้ายโฆษณา รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เสียงตามสาย คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เป็นต้น

5. โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนซึ่งจัดตามแหล่งที่ตั้งแหล่งเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ

5.2 แหล่งเรียนรู้ด้านสนับสนุนวิชาการ วัฒน ลาพิงค์ (2562, หน้า 26) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องเรียนและอุทยานการศึกษา

2. แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบโรงเรียนภายในชุมชนและห่างไกลออกไป อาจเป็นต่างจังหวัดที่ให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าได้ทุกสาขาวิชา ทั้งที่เป็นบุคคล ธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ดังนี้

2.1 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล คือ ผู้ที่สามารถเล่า อธิบาย บรรยาย หรือสาธิต การทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชำนาญ

2.2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นและมีขึ้นเอง ตามธรรมชาติเช่น น้ำตก ทะเล ภูเขา หาดทราย แหล่งน้ำ พื้นที่ป่า ฯลฯ

2.3 แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น ได้แก่ สถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ความรู้ต่าง ๆ ให้สืบทอดแก่ลูกหลานในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ห้องฟ้าจำลอง สถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

จากประเภทของแหล่งเรียนรู้ ที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ สามารถสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งลักษณะจะแตกต่างกันออกไป และสามารถจำแนกประเภทได้ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่เป็นวิชาการ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อนวัตกรรม รวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีต่าง ๆ

ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์มากขึ้นในการเรียนรู้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ ไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ทองสมุทร (2558, หน้า 45) ได้สรุปว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนหมายถึงประสบการณ์ที่ผู้เรียน ครู และสถานศึกษา ได้รับจากการใช้แหล่งเรียนรู้

ในการฝึกประสบการณ์เรียนรู้โดยให้นักเรียนซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างหลากหลาย ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้โดยง่าย ซึ่งเป็นการกระตุ้นและเร้าความสนใจแก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อสาระการเรียนรู้ที่เรียน ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางและสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

พิมพ์พิมพ์ คงจินดา (2560, หน้า 19) ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เป็นแหล่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อเพิ่มทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียน
3. เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร และรวบรวมสื่อต่าง ๆ สำหรับใช้ในการค้นคว้าและวิจัย
4. เป็นแหล่งการศึกษาและแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนตลอดชีวิต ทุกเพศทุกวัย
5. เป็นแหล่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของทุกภาคส่วน เช่น โรงเรียนกับชุมชน ภาครัฐกับภาคเอกชน เป็นต้น
6. เป็นแหล่งปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดี รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมให้กับประชาชน
7. เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ โดยการใช้แหล่งเรียนรู้ไปปรับใช้ให้เหมาะสม

สายชล วัฒนเกษกรณ์ (2560, หน้า 38) สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดการศึกษา มีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์แปลกใหม่ การที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงทำให้สามารถเข้าใจและจดจำเนื้อหาการเรียนได้ดี เป็นการเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนเข้าใจในการเรียนเนื้อหานั้น ๆ มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2561, หน้า 34) สรุปได้ว่า ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ดีขึ้นและยังส่งเสริมสภาพการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของการเรียนมากยิ่งขึ้น และได้เรียนรู้จากของจริง การได้จับต้องที่เป็นรูปธรรมในสถานการณ์จริง ทำให้เกิดนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ โดยใช้สื่อธรรมชาติโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ได้ทั้งความรู้ประสบการณ์ความสนุกสนานมีชีวิตชีวาทั้งผู้เรียนและผู้สอน

บทมา จันปัญญา (2561, หน้า 24-25) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน มีประโยชน์ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากสถานการณ์จริงผ่านประสบการณ์ของตนเอง เกิดเป็นความรู้ที่ยั่งยืน
2. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นการฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน
3. ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เป็นการฝึกการปรับตัวเข้าสู่สังคม
4. ทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการคัดสรรแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ทำให้เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
5. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วัฒน์ ลาพิงค์ (2562, หน้า 26) สรุปประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการเรียนการสอน สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นเพราะได้เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง ได้ลงมือทำหรือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายได้รับประสบการณ์ตรง ฝึกทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการไปศึกษายังแหล่งเรียนรู้สามารถปลูกฝังเจตคติให้เป็นที่พึงประสงค์ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนต่อสังคม รักและผูกพันกับท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม

จากประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ สามารถสรุปประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ได้ด้วยตนเองและยังสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน นำทักษะและประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อสาระการเรียนรู้ที่เรียน ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางและสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

การบริหารแหล่งเรียนรู้ในของสถานศึกษา เป็นการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโลกศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 13) การบริหารสถานศึกษาปัจจุบันเน้นการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Demming Cycle: PDCA) ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการบริหารแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีคุณภาพ การบริหารคุณภาพจะทำให้การบริหารงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีการทำงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพด้วยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) การพัฒนาปรับปรุง (Action) ซึ่งสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Plan) หมายถึง กำหนดนโยบาย การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลัก หลักสูตร รวมทั้ง แนวดำเนินการของโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้โดยให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและคณะกรรมการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง การประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) หมายถึง การดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชนกำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียน ผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่า มีการรวบรวมข้อมูลการใช้ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) หมายถึง โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ แก้ไข ปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ มีการประเมินทบทวน ปรับปรุงกระบวนการดำเนินการ ให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนหลักและ

แนวดำเนินการของโรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนกำหนดไว้ตามบริบทของโรงเรียนเองมีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการ การสร้าง การพัฒนาและใช้แหล่ง การเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการประเมิน

4. ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) หมายถึง ผลการประเมิน หากพบปัญหา หรือข้อบกพร่อง ก็นำมาวางแผนปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

คำ วรงค์เทพ (2554, หน้า 27) ได้สรุปว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน เป็นขั้นตอนที่มีการกำหนดนโยบาย แผน โครงการ ก่อนการ ปฏิบัติงาน

2. การปฏิบัติตามแผนงานเป็นปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีการที่ได้วางแผนโดยกำหนดตัว บุคคลจัดวัสดุ อุปกรณ์ ที่ต้องใช้ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

3. การตรวจสอบเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย จากที่ได้กำหนดไว้

4. การปรับปรุง พัฒนา เป็นขั้นตอนที่มีการนำข้อมูลจากการรายงานมาใช้ในการ พัฒนาปรับปรุง

มินตรา งามทรัพย์ (2554, หน้า 23, สื่อบนไลน์) กล่าวถึงกระบวนการบริหารแหล่ง เรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ชั้นวางแผน (Plan)

1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้โรงเรียน กำหนดนโยบายพัฒนา แหล่งเรียนรู้โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลัก หลักสูตรรวมทั้งแนวดำเนินการของ โรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้โดยให้คณะครูนักเรียนและ ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด

1.2 จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ชุมชน อาจประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

1.3 จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้คณะกรรมการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีบทบาทสำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูล แล้วจัดทำแผนพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

1.4 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้

1.5 ประชาสัมพันธ์โครงการ และใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. ขั้นการดำเนินงาน สร้าง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Do)

2.1 จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ อาจประกอบไปด้วย รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ หัวหน้างานห้องสมุด เป็นต้น รับผิดชอบดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในโรงเรียนและชุมชน

2.2 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ผู้เรียนและผู้สนใจได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่ามีการรวบรวมข้อมูลการใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3. ขั้นตรวจสอบทบทวน กำกับติดตาม (Check) โรงเรียนมีการกำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการ มีการประเมินทบทวนปรับปรุงกระบวนการดำเนินการ ให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้

4. ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action) เป็นการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนสิ้นสุดการดำเนินการ แล้วสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับที่เกี่ยวข้องทราบ

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 25) ได้กล่าวไว้ว่า ในยุคที่ทุกสิ่งกำลังก้าวเข้าสู่โลกดิจิทัล แม้แต่ในระบบการศึกษาก็มีความตื่นตัวในการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ด้วยเช่นกัน ทำให้เด็ก ๆ หรือนักเรียน นิสิต นักศึกษามีแนวโน้มที่เปลี่ยนไปในด้านพฤติกรรมการศึกษาหรือการเรียนรู้ทดแทน ซึ่งนักวิชาการระบุเกี่ยวกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ว่า "การเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21" อันเป็นการต่อยอดแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความรู้ด้านวิชาการว่าแม้จะมีความสำคัญเพียงใดก็ตามก็ไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพราะปัจจุบันแนวโน้มวิธีการเรียนได้เปลี่ยนศูนย์กลาง

การเรียนรู้ไปอยู่ที่ตัวผู้เรียนไม่ใช่ตัวผู้สอนอีกต่อไป การค้นคว้าจากหนังสือหรือตำราไม่อาจสู่ การค้นคว้าผ่านสารสนเทศจำนวนมากจาบบนระบบอินเทอร์เน็ตได้เลย ซึ่งนักวิชาการทั้งหลาย ต่างยอมรับว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลต่อการเรียนการสอนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนโดยตรง ทำให้การเรียนการสอนในปัจจุบันถูกพลิกโฉมให้ผู้สอนมีบทบาทแค่เพียงช่วยแนะนำ และออกแบบกิจกรรมรวมถึงการสร้างเงื่อนไขที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนประเมิน ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น ซึ่งการคิดเชิงวิพากษ์กับการแก้ปัญหา ความสามารถด้านการสื่อสาร รวมถึงความรู้ความสามารถเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และสื่อ สารสนเทศคือความท้าทายอย่างแท้จริงในโลกดิจิทัลนี้

สมศักดิ์ ทองสมุทร (2558, หน้า 30) สรุปได้ว่าการบริหารแหล่งเรียนรู้ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องใช้กลวิธีดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ชั้น 1 ซึ่งโรงเรียน จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีทีมอำนวยการ ทีมดำเนินการร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยยึดนโยบายและบริบทของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาเพื่อจัดสรรงบประมาณจัดทำ แผนปฏิบัติการ โดยการกำหนดการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกับครู ซึ่งต้องดำเนินการให้เกิด ประสิทธิภาพประสิทธิผลจัดและร่วมจัดทำข้อมูล ส่วนผู้ปกครองนักเรียน กรรมการ สถานศึกษาจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและให้ความร่วมมือ เห็นความสำคัญ ในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาให้สนองต่อความต้องการของผู้เรียน โรงเรียนจะต้อง จัดทำทะเบียนของแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ การวิจัยการพัฒนา แหล่งเรียนรู้และทุกครั้งจะต้องมีการประเมินผล สรุปรายงาน และพัฒนาต่อยอด

กัญญาณัฐ อินันสา (2559, หน้า 25-26) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นงานที่โรงเรียน ส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่แล้ว ภาวความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็คือการเป็นบุคคลแห่งการ เรียนรู้สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีหลายช่องทาง เพียงแต่การดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ยังเป็นไปโดยไม่เป็นระบบ และกระบวนการ ที่ชัดเจน แหล่งเรียนรู้บางแห่งจึงไม่ได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องแหล่งการเรียนรู้ที่เป็น ธรรมชาติก็ถูกละเลย ไม่ได้เข้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้นำการ ดำเนินการสู่ความสำเร็จโดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งอาจบริหารจัดการได้ ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Plan)

1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลักสูตรรวมทั้งแนวดำเนินการของ โรงเรียนในฝัน เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้โดยให้คณะครูมีส่วนร่วม ในการกำหนด

1.2 จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ หัวหน้างานพัฒนาผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องที่โรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสม

1.3 จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจวิเคราะห์ความพร้อมรวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

1.4 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุก ๆ คนในโรงเรียนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญมีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้

1.5 ประชาสัมพันธ์โครงการ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ครูอาจารย์นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจตรงกันเกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือเพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Do) โรงเรียนอาจมีแนวทางการสร้าง พัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ได้ ดังนี้

2.1 จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ซึ่งอาจประกอบด้วย บุคลากรดังต่อไปนี้ รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานห้องสมุด หัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน รับผิดชอบการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้

2.2 สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียนและผู้สนใจ

2.3 ผู้เรียนและผู้สนใจได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่า มีการรวบรวมข้อมูลการใช้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3. ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไข ปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการมีการประเมินทบทวนปรับปรุงกระบวนการดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลัก และแนว

ดำเนินการของโรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนกำหนดไว้ตามบริบทของโรงเรียนเองมีการกำหนดวิธีการและเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการการสร้างการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์การประเมินและสรุปผลการประเมิน

4. **ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้าง และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (Action)** การสรุปรายงานการพัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการและเสร็จสิ้นการดำเนินการเพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไป

ศิริญา เลียบคง (2560, น.27) พบว่าการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ มีจุดประสงค์ทั้งด้านเนื้อหาวิชา และกระบวนการหรือวิธีการอ่านข้อมูลให้เป็น (Information Literacy) โดยผ่านการหรือปฏิบัติกับสื่อต่าง ๆ ในแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งผู้เรียนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียนที่ตื่นตัว ในขณะที่ใช้สื่อ วัสดุที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบ เพื่อสำรวจ ตรวจสอบ หาคำตอบจากสื่อ หรือนวัตกรรมต่าง ๆ โดยครูหรือบรรณารักษ์จะกลายเป็นผู้สร้างแรงจูงใจและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยการจัดหาสิ่งสนับสนุนเนื้อหาอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลและกลายเป็นนักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผลที่เกิดท้ายที่สุดคือเกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มั่นคงขึ้นในขณะเดียวกัน ก็กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น และแบบสร้างสรรค์ขึ้นภายในโรงเรียนต่อไป

กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2561, หน้า 34) สรุปได้ว่าแนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ คือ

1. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้
2. มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน
3. มีการจัดทำแผนในระดับพื้นที่ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน
5. หน่วยงานส่วนกลางสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการจัดสร้างหรือพัฒนา

ชนิษฐา กาดั่ง (2561, หน้า 17) สรุปหลักการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ต้องมีการวางแผนในการดำเนินงานการดำเนินการตามแผน การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รวมไปถึงการนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้ หากสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยใช้ผลจาก

การวิเคราะห์และการจัดการอย่างละเอียดรอบคอบ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนตามสภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกแล้วการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพไปด้วย

สุตารัตน์ นามวิสัย (2561, หน้า 53) สรุปได้ว่า แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน เป็นขั้นตอนที่มีการกำหนดนโยบาย แผน โครงการ ก่อนการปฏิบัติงาน
2. การปฏิบัติตามแผนงาน เป็นปฏิบัติตามขั้นตอน วิธีการที่ได้วางแผนไว้
3. การตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจากที่ได้กำหนดไว้
4. การปรับปรุง พัฒนา เป็นขั้นตอนที่มีนำข้อมูลจากการรายงานมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุง

สรุปได้ว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ของสถานศึกษา หมายถึง การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาที่นำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรความรู้เนื้อหาสาระ หรือข้อมูลที่จะศึกษาและพร้อมที่ให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ได้อย่างเท่าเทียมกัน ทุกที่ทุกเวลา สามารถสื่อสารทำงานได้อย่างอัตโนมัติ โดยสร้างระบบการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นองค์ความรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับสาระมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ตลอดจนจัดให้มีการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างคุ้มค่าโดยมีกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ดังนี้

1. ด้านการวางแผน (Plan)

สถานศึกษากำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ จัดทำระบบรวบรวมข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อใช้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ เพียงพอ จัดทำแผนงานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการวางแผน การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ประชาสัมพันธ์โครงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการวางแผนในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนการวางแผนงบประมาณสนับสนุนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดบุคลากรและคณะกรรมการรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้

2. ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Do) สถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงให้บุคลากรรับทราบเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ประชุมชี้แจงให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระมีการจัดกิจกรรมที่ใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างหลากหลาย มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างเพียงพอ มีการประชาสัมพันธ์ในการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการบริการให้คำแนะนำปรึกษาในการใช้แหล่งเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้สภาพแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ มีการบันทึกผลการใช้แหล่งเรียนรู้อยู่เสมอ มีการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่เสมอ จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ผู้เรียนและผู้สนใจใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า เปิดโอกาสให้มีการนิเทศระหว่ง การดำเนินการตามโครงการหรือการสนองเสริมการวัดผล และประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

3. ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Check) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีแผนการกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ มีปฏิทินการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างมีวิธีการและเครื่องมือในการนิเทศติดตามที่เหมาะสมและหลากหลายเปิดโอกาสให้ครู และนักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมีการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ร่วมประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก สถานศึกษาจัดทำข้อมูลการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดรูปแบบวิธีการ เกณฑ์ ขั้นตอนการประเมินโครงการอย่างชัดเจน

4. ด้านการสรุป รายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Action)

สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ นำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้ง ปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา/ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ จัดทำแผนการพัฒนา แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการ กำหนดแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีการประชุมและระดมความคิดเห็น เพื่อทบทวนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศในการวางแผนในการ ปรับปรุง และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้บุคลากรโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา มีการ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแก่สาธารณชนและองค์กรต่าง ๆ

หลักการมีส่วนร่วม ชงชัย สันติวงษ์ (2548, หน้า 138) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในการบริหาร คือ วิธีบริหารที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของนักบริหาร ตลอดจนการให้โอกาสและมีอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายไว้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

ปี	การวางแผน	การดำเนินงานบริหาร	การตรวจสอบ	การติดตามการบริหาร	การปรับปรุงและแก้ไขการบริหาร	การประเมินผล
2551	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2554	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2555	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2558	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2559	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2560	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2561	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2561	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2561	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2564	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2544	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2547	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2545	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2549	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2546	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2559	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2556	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2556	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2556	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ปัจจัย

1. การวางแผน
 2. การดำเนินงานบริหาร
 3. การตรวจสอบ
 4. การติดตามการบริหาร
- และ
1. การปรับปรุงและแก้ไขการบริหาร
 2. การประเมินผล

จากตาราง 1 ผลการสังเคราะห์การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่ามีจำนวน 13 ด้าน ซึ่งในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีค่าความถี่สูงตั้งแต่ 4 ขึ้นไปเพื่อคัดสรรเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาที่เป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยได้จำนวน 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน
2. ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
3. ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
4. ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม
6. ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน
7. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ดังนั้น การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา จำเป็นต้องมีทักษะในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในแต่ละด้านโดยละเอียด ดังนี้

1. ด้านการวางแผน (Plan) หมายถึง การที่สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเทคโนโลยี แต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยีเป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้ในรูปแบบฐานข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์หรือ Internet มีการสร้างความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนในรูปแบบ Infographic, website, Facebook, Line วางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้า มามีส่วนร่วมวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ผ่าน Google form, Facebook, Line

2. ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุมชี้แจง จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์สนับสนุน งบประมาณสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้มีการยกย่องให้กำลังใจ สถานศึกษา ชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญ การเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เช่น ผ่าน VDO Conference Facebook Live, YouTube, Line มีการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล เช่น Infographic, Website มีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้เลือกใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น Infographic, Website, Facebook, Line เพื่อความสะดวกรวดเร็ว มีแหล่งเรียนรู้ที่มีสภาพพร้อมสำหรับให้บริการ มีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการ

ให้บริการ นำสื่อดิจิทัลเช่น ป้ายดิจิทัล, Infographic มาใช้เพื่อสร้าง แรงกระตุ้นให้หน้า
แหล่งเรียนรู้ไปใช้ นำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการค้นหาข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล
นำเครื่องมือสื่อสารในรูปแบบดิจิทัล มาใช้ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ เช่น Line, Facebook

3. ด้านตรวจสอบ และติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ดำเนินการ
บริหารแหล่งเรียนรู้ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้
แหล่งเรียนรู้ โดยโรงเรียนมีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้มีการวางแผน แต่งตั้ง
คณะกรรมการประเมินผล ติดตามการดำเนินงาน มีการรายงานประเมินผล การที่สถานศึกษา
แต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้
มีแผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผน
ที่กำหนดมีเครื่องมือและวิธีการในการนิเทศ ติดตามที่เหมาะสมและหลากหลาย เช่น
แบบสอบถาม นำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศ กำกับ และติดตาม เช่น QR Code, Google form,
Facebook, Line ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น
QR Code, Google Form ได้จัดทำข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้มีการรายงานผล
การใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายเช่น Infographic, website, Facebook, Line
ดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการ
พัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยโรงเรียน มีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้มีการ
วางแผน แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล ติดตามการดำเนินงาน มีการรายงานประเมินผล

4. ด้านการสรุปรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงและแก้ไข
การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การนำผลการประเมินมาพิจารณา วิเคราะห์เพื่อ
นำไปปรับปรุงการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
การที่สถานศึกษานำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน
สถานศึกษา นำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ได้จัดทำแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ วิธี บริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้
ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการวางแผน
ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของ นักบริหารตลอดจนการให้โอกาสและ
มีอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายไว้ให้อย่าง
กว้าง ๆ เพื่อพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา

6. ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน หมายถึง สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการหรือ
ขั้นตอนการดำเนินงานสร้าง ส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนให้มีกระบวนการที่เกื้อหนุน

ให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดการเรียนรู้โดยผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ องค์ความรู้ต่าง ๆ จนสามารถสร้างความรู้ ทักษะ มีระบบการจัดการความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งบุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

7. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง การจัดการระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดหาสื่อเทคโนโลยี การปรับปรุงห้องเรียนให้มีความทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การกำหนดวิธีการบริหารระบบสารสนเทศ มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อรองรับการปฏิบัติงานที่สนับสนุนงานด้านต่าง ๆ รวมไปถึงการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างนวัตกรรม งานวิจัยเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีการติดตาม ควบคุม และประเมินการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินปรับปรุงการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แก้วพา สุวันนะสี (2549) ได้ศึกษาปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในนครหลวงเวียงจันทน์ ประชากรตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนวิชาชีววิทยา จำนวน 85 คน ได้กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบไม่เจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอนวิชาชีววิทยา และกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ จำนวน 8 คน ผลการวิจัย พบว่า แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลที่ครูผู้สอนวิชาชีววิทยา ส่วนใหญ่ใช้คือ บุคลากรสายวิชาการ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่ทำงานด้านการศึกษาและมีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีววิทยา ส่วนใหญ่แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ คือ ห้องสมุดโรงเรียน เพราะว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน มีความปลอดภัย ประหยัดเวลาและสะดวก และปัญหาที่ครูชีววิทยาส่งสัยพบมากในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ คือ ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และแนวทางการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน และปัญหาอื่นที่พบ เช่น ครูไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการค้นหาและดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมีจำนวนน้อยและมักไม่มีเวลามากพอในการมาให้ความรู้แก่นักเรียน

ประสิทธิ์ แก้วบ่อ (2550) ได้ศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี พบว่า

การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา แต่ละแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า แหล่งเรียนรู้ประเภทศิลปะ วัฒนธรรมและจารีตประเพณี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนแหล่งเรียนรู้ชุมชน ประเภทบุคคล และองค์กรในชุมชนชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ชุมชน ประเภทอาคารสถานที่ และสิ่งก่อสร้างและแหล่งเรียนรู้ชุมชน ประเภทสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนตามขนาดสถานศึกษา ประเภทสถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ขนาดสถานศึกษา ประเภทสถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีการดำเนินการจัดการแหล่งเรียนรู้ ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด ปทุมธานีต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการจัดการแหล่งเรียนรู้ประเภท ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด ปทุมธานีที่พบปัญหา ได้แก่ งบประมาณและแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ข้อเสนอแนะ คือ สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ และควรมีการซ่อมแซมบำรุงรักษาแหล่ง เรียนรู้ชุมชนประเภทต่าง ๆ

คำ วรงค์เทพ (2554) ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอ แม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) แหล่งเรียนรู้โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ที่จัดการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอแม่ลาน้อย ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้เรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการ ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในภายในอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการติดตามและการตรวจสอบ การใช้แหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมปานกลาง และด้านการปรับปรุงและแก้ไขพัฒนา แหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมปานกลาง 2) ผลบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ที่ดำเนินการได้เป็นผลดีทั้ง 3 โรงเรียน ด้านการวางแผนแหล่งการใช้เรียนรู้โรงเรียนมีนโยบาย ที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนโดยจัดทำเป็นแผนงานหรือโครงการของโรงเรียน ทุกปีการศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณและผ่านความเห็นชอบและข้อเสนอแนะจาก คณะกรรมการสถานศึกษาทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นส่งเสริมสนับสนุนการใช้ แหล่งเรียนรู้ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ให้ครูและนักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างเต็มที่ที่จะทำแผนการเรียนรู้โดยกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนและมีการบันทึกผลการใช้ แหล่งเรียนรู้ในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาได้สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น วิทยากรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ สำหรับ

การติดตามและตรวจสอบได้จัดทำแผนการนิเทศ แต่การดำเนินการในการนิเทศติดตามนั้น โรงเรียนยังไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และด้านการปรับปรุงและแก้ไขพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนประชุมครูวิเคราะห์ผลการใช้แหล่งเรียนรู้และนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในปีการศึกษาต่อไปโดยจัดทำเป็นโครงการประจำปีทุกปีการศึกษา

ประสิทธิ์ พิทักษ์ชวงศ์ (2554) ได้ศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี พบว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า แหล่งเรียนรู้ประเภทศิลปะ วัฒนธรรมและ จารีตประเพณี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทบุคคล และองค์กร ในชุมชนชุมชนทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภท อาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้างและแหล่งเรียนรู้ชุมชน ประเภทสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบ การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน ตามขนาดสถานศึกษาประเภทสถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พบว่า ขนาดสถานศึกษา ประเภทสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีการ ดำเนินงานการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานีต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ การจัดการแหล่งเรียนรู้ประเภทชุมชนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานีที่พบปัญหา ได้แก่ งบประมาณและแหล่งเรียนรู้ไม่ เพียงพอต่อความต้องการ ข้อเสนอแนะ คือ สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ และควรมีการ ซ่อมแซมบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทต่าง ๆ

พรณี เลียงบุญ (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความสามารถดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น 4 ลาน คือ ลานห้องสมุด ลานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ลานสวนป่านานาพรรณ และลานสวนเกษตร พอเพียง ซึ่งมีบรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชม ครูและนักเรียนได้ใช้ ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความเหมาะสม จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.56

จรรยาภรณ์ ชัยน (2558) ได้ศึกษาบทบาทการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงานขนาดโรงเรียนโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในปีการศึกษา 2555 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เลือกผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียวและทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามลำดับ และผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จิระพล พุกกัน (2559) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยงบประมาณที่จัดสรรจากกรุงเทพมหานครนั้น ควรได้รับจัดสรรให้มากที่สุด จึงจะเป็นแนวทางพัฒนามากที่สุด ควรปรับภูมิทัศน์ภายในบริเวณการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความสวยงาม ความสะอาดภายในบริเวณจัดแหล่งเรียนรู้ และสร้างสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสมควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของเจ้าหน้าที่/ครู ควรมีการอบรมในเรื่องให้บริการและเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่/ครู และควรจัดให้มีจำนวนเจ้าหน้าที่/ครูให้บริการคำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการอย่างเพียงพอผู้บริหารควรมีแผนงาน/โครงการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ควรมีการตรวจสอบ ปรับปรุง และพัฒนา

การจัดการแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมให้บริการ และควรมีการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องด้วย

กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพรพิทยา ผลการศึกษา พบว่า

1. สภาพการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน พบว่า การประเมินผลการศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพรพิทยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพรพิทยา คือ 1) ปัจจัยด้านบุคลากร 2) ปัจจัยด้านงบประมาณ 3) ปัจจัยด้านทรัพยากร และ 4) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพรพิทยา ได้แก่ 1) การวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) การปฏิบัติตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล และ 4) การพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

สายชล วัฒนเกษกรณ์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านทรัพยากร อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธธานี เขต 2 แนวทางคือ 1) ด้านบุคลากร สถานศึกษาควรจัดประชุมเพื่อวางแผนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น 2) ด้านงบประมาณสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้พัสดุ และสินทรัพย์ 3) ด้านทรัพยากร สถานศึกษาควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมบูรณาการการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น 4) ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน

สุภารัตน์ นามวิสัย (2561) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้สูงสุด รองมาด้านการดำเนินการแหล่งเรียนรู้รองมาด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้และต่ำสุดด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้

2. แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ มีแนวทางการบริหาร ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาจัดทำแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ กำหนดปฏิทินในการดำเนินงานของแผน 2) ด้านการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และจัดทำคู่มือประกอบการบริหารแหล่งเรียนรู้

3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำเกณฑ์การวัดและประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ทำเป็นรูปเล่ม มีการรายงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ทุกภาคเรียน

4. ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและหาแนวทางจัดทำแผนในปีต่อไป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ที่มุ่งหวังให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตได้ทุกที่ ทุกเวลานั้น แหล่งเรียนรู้ จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพียงพอ มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ได้รับประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา จะต้องบริหารจัดการอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบและมีการนิเทศติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

ศิริพร จิตอารีย์ (2549) ได้ศึกษาการจัดแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย เชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยมีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการแหล่งเรียนรู้และไม่แน่ใจว่า มีข้อมูลสารสนเทศในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอ สำหรับปัญหาที่พบคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดแหล่งเรียนรู้ นักเรียนไม่เห็นคุณค่าของ

แหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่คับแคบและไม่เพียงพอกับจำนวน สื่อมีไม่เพียงพอในขณะที่
ข้อเสนอแนะนั้นแก้ไขปัญหาที่พบอย่างเป็นรูปธรรม

เบญจวรรณ ระดา (2551) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการ
เรียนการสอนของโรงเรียนเทศบาลดอกเงิน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า การใช้
แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน บุคลากร สถานที่และกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ผู้บริหาร
และครูผู้สอนในโรงเรียนทุกคน ได้ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยร่วมกันกำหนดนโยบาย
วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และจุดประสงค์การใช้แหล่งเรียนรู้
รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการเรียนการสอน

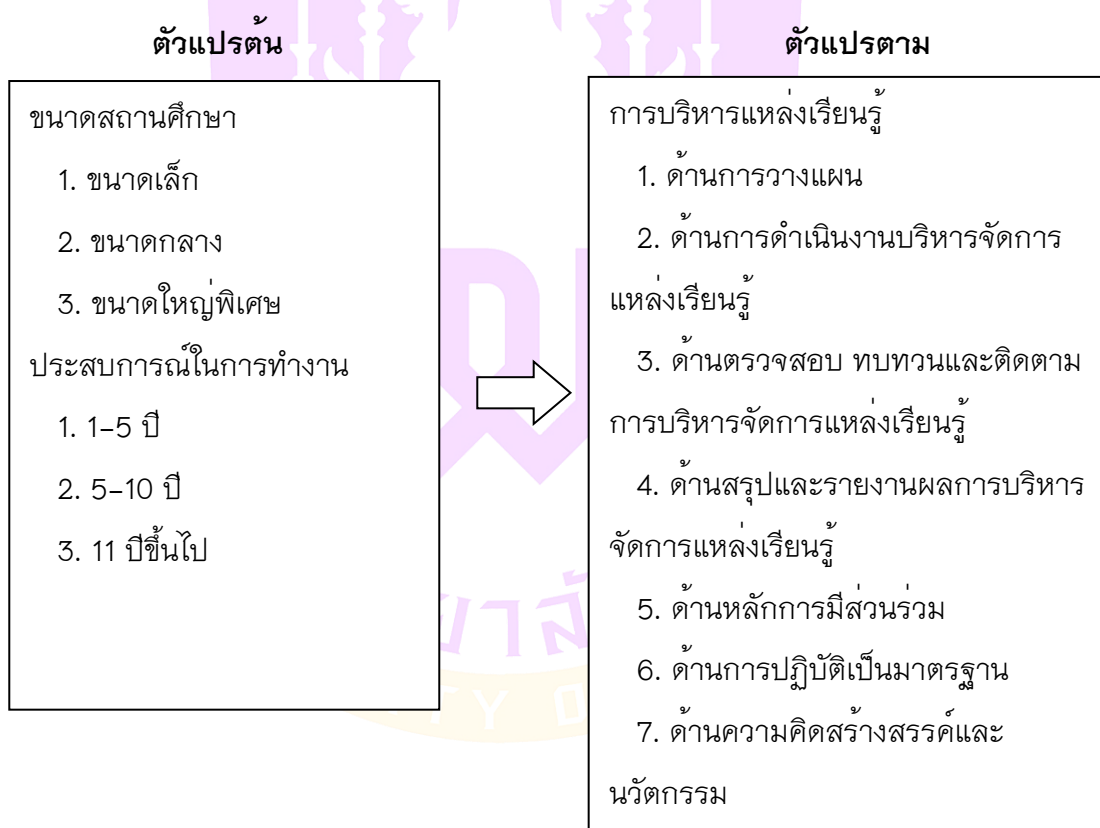
ปริญญา ไตรพรหม (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้
แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา
กรณีศึกษา โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวงศ์ และโรงเรียนวัดลาดระโง่งทางการส่งเสริม
การใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหา
ความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน
แนวทางการดำเนินงานมี 3 ขั้นตอน คือ 1 การวางแผนแนวทาง การส่งแหล่งเรียนรู้ ได้แก่
สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียนออกแบบการบริหารจัดการ และการจัด
กิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและประชาชนทราบการดำเนินงานการ
ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ นำแผนงาน โครงการกิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติงาน
พัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานและจัดการ
ทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ และ 3) การติดตามประเมินผล
และรายงาน ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์ เครื่องมือ และระยะเวลาในการติดตามประเมินผล
ตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

นิตา นิมวงษ์ (2559) บทความการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนอรัญรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สอดคล้องกับวิจัย
จิรวัดร ป.ปาน (2556) ศึกษาผลการเปรียบเทียบระดับการใช้ ประเภทแหล่งเรียนรู้ของครู
ในโรงเรียนกลุ่มไตรสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกคนเห็นความสำคัญ
ประโยชน์ของการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน นอกโรงเรียน ครูผู้สอนควรเลือกสรร
แหล่งเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนครูผู้สอนควร
สอดแทรกแหล่งเรียนรู้สถานที่จริง ของจริงที่อยู่ใกล้ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์
ความรู้ที่แท้จริง

กล่าวโดยสรุปความสำคัญของแหล่งเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้มีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนต่อการจัดการศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความจริงของชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง จนเป็นผู้ที่คิดเป็นและเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

สรุปกรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ มาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยเพื่อใช้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยได้สังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ สรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 278 คน ของโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 6 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 6 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 278 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการของเคร็จซี่และมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 แบบสอบถามเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ แบบสอบถาม จำนวน 7 ด้าน จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน
2. ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
3. ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
4. ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม
6. ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน
7. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) (ทิพวรรณ วงษาลภ, 2558) ได้กำหนดน้ำหนักคะแนนไว้ 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรา แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครุฑรวบรวมข้อมูลมาใช้เป็นกรอบหรือเป็น แนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรทุกตัว ตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีลักษณะ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้อง และครอบคลุมกรอบแนวคิด นิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งเป็นความสอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาที่ต้องการจะวัดกับเนื้อหาที่ปรากฏในเครื่องมือ โดยกำหนดคะแนนไว้ ดังนี้

ให้คะแนน +1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

แล้วนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อความรวมถึงการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

3.2.1 ดร.ณัฐวุฒิ สัพโส อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการศึกษาศึกษาวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา

3.2.2 นายสังวาลย์ คำจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหัวดอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3.2.3 นายอินทง จันตา ครูผู้เชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (สันทรายราษฎร์ศุภานุเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

โดยใช้สูตร ค่า IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

นำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อความกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67–1.00

3.3 หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้ (Try out) กับ ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนจำนวน 30 คนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้ค่า 0.98

3.4 นำข้อมูลที่ได้จากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้มาวิเคราะห์หาความ เชื่อมั่น ของเครื่องมือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ (Cronbach) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย พร้อมด้วยแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือให้ ผู้บริหารกับครูตอบแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถาม มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 169 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100

4. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำข้อมูลจัดลงรหัสเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ และนำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ซึ่งเป็น

แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มาตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์
 น้ำหนัก 5 ระดับ แล้วนำไปวิเคราะห์การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการ แปลความหมาย
 ของค่าเฉลี่ย มาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 69) ดังนี้

- 5.00–4.50 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50–4.49 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 2.50–3.49 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50–2.49 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1.00–1.49 หมายถึง มีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ของ
 สถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
 จำแนกตาม วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความ
 แปรปรวนแบบทางเดียว (One-way analysis of variance) ในการทดสอบโดยการกำหนดค่าระดับ
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารแหล่ง
 เรียนรู้ที่ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 เชียงราย เขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้การวิเคราะห์หาค่า
 ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
 ความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์หรือไม่ ซึ่งในการวิจัย
 ในครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67–1 โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์

$$\sum R \text{ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}$$

$$N \text{ แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

1.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
 ของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) พิจารณาจากค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{N}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

N คือ จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum s_i^2$ คือ ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_t^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร

$$\text{สูตร } P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่หรือคะแนนที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมดหรือคะแนนเต็ม

2.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คำนวณจากสูตร

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร

$$\text{สูตร S.D.} = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน ค่าของข้อมูลแต่ละตัวหรือจุดกึ่งกลางชั้นแต่ละตัว

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบค่าทีของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (t-test for Independent Samples)

3.2 การทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 7 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน และด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ตอนที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	73	44.24
1.2 หญิง	92	55.76
รวม	165	100.00
2. ตำแหน่งปัจจุบัน		
2.1 ผู้บริหาร	11	6.67
2.2 ครู	154	93.33
รวม	165	100.00
3. ขนาดสถานศึกษา		
3.1 ขนาดเล็ก	75	45.46
3.2 ขนาดกลาง	88	53.33
3.3 ขนาดใหญ่	-	-
3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	2	1.21
รวม	165	100.00
4. ประสบการณ์การทำงาน		
4.1 1-5 ปี	35	21.21
4.2 6-10 ปี	71	43.03
4.3 11 ปี ขึ้นไป	59	35.76
รวม	165	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 55.76 และเป็นเพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 44.24 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งปัจจุบันเป็นครู จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 และมีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ส่วนใหญ่ขนาดสถานศึกษาเป็นขนาดกลาง จำนวน 88 คน

คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 45.46 และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.21 ตามลำดับ และส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การทำงาน 6–10 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 43.03 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 35.76 และมีประสบการณ์การทำงาน 1–5 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 21.21 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ
สถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในภาพรวม

ด้าน	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา	(n = 165)		ระดับ	ลำดับที่
		(\bar{X})	(S.D.)		
1	ด้านการวางแผน	4.38	0.75	มาก	4
2	ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้	4.36	0.76	มาก	7
3	ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้	4.37	0.78	มาก	6
4	ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและ แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.37	0.73	มาก	5
5	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.48	0.69	มาก	1
6	ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน	4.44	0.71	มาก	3
7	ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.45	0.73	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.41	0.74	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร
แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.74)

และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.69) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.73) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.71) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.75) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.73) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.78) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.76) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการวางแผน

ข้อ	ด้านการวางแผน	(n = 165)		ระดับ	ลำดับที่
		\bar{X}	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเป้าหมายร่วมกับครูผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน	4.36	0.72	มาก	4
2	สถานศึกษาแต่งตั้งผู้มี ความรู้ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยี เป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	4.40	0.73	มาก	2
3	สถานศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้ในรูปแบบฐานข้อมูลเช่น คอมพิวเตอร์หรือ Internet	4.42	0.72	มาก	1
4	สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนในรูปแบบ Infographic, website, Facebook, Line	4.39	0.82	มาก	3
5	สถานศึกษาวางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้	4.34	0.74	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.38	0.75	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.75) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบฐานข้อมูลเช่น คอมพิวเตอร์หรือ Internet ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.72) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยีเป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.73) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาวางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.74) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ข้อ	ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	(n = 165)		ระดับ	ลำดับที่
		\bar{X}	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุมชี้แจงจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัยจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.38	0.76	มาก	2
2	สถานศึกษามีการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล	4.32	0.84	มาก	6
3	สถานศึกษาชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้	4.36	0.73	มาก	3
4	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์สนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้มีการยกย่องให้กำลังใจ	4.35	0.80	มาก	4

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	(n = 165)		ระดับ	ลำดับที่
		(\bar{X})	(S.D.)		
5	สถานศึกษามีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้เลือกใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และมีแหล่งเรียนรู้ที่มีสภาพพร้อมสำหรับให้บริการ	4.33	0.73	มาก	5
6	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการให้บริการเพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้นำแหล่งเรียนรู้ไปใช้	4.44	0.73	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.36	0.76	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.76) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการให้บริการเพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้นำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.73) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษามีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุมชี้แจงจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัยจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.76) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.84) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ข้อ	ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	(n = 165)		ระดับ	ลำดับที่
		(\bar{X})	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีแผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	4.46	0.66	มาก	1
2	สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล ติดตามการดำเนินงาน มีการรายงานประเมินผล	4.30	0.83	มาก	5
3	สถานศึกษาแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	4.41	0.76	มาก	2
4	สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	4.37	0.77	มาก	4
5	สถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้	4.28	0.89	มาก	6
6	สถานศึกษาได้จัดทำข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้มีการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย	4.40	0.73	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.37	0.78	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.78) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ นิเทศ กำกับ

ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.66) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการประเมินการใช้ แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.76) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.89) ซึ่งมีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไข การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ข้อ	ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและ แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	(n = 165)		ระดับ	ลำดับที่
		(\bar{X})	(S.D.)		
1	สถานศึกษาการนำผลการประเมินมา พิจารณา วิเคราะห์เพื่อนำไปปรับปรุงการ ดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาให้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.36	0.77	มาก	3
2	สถานศึกษานำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ ใน การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา	4.32	0.79	มาก	4
3	สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.39	0.64	มาก	2
4	สถานศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.44	0.69	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.37	0.73	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวม

เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.73) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.69) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.64) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษานำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.79) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ข้อ	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	(n = 165)		ระดับ	ลำดับที่
		\bar{X}	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีวิธีการบริหารโดยสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ	4.47	0.68	มาก	4
2	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.48	0.69	มาก	3
3	สถานศึกษาให้บุคลากรช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารแหล่งเรียนรู้	4.48	0.68	มาก	2
4	สถานศึกษาเปิดโอกาสและให้อิสระกับบุคลากรในการตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายไว้ให้อย่างกว้าง ๆ	4.49	0.72	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.48	0.69	มาก	

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.69) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสและให้อิสระกับบุคลากรในการตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายไว้ให้อย่างกว้าง ๆ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.72) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาให้บุคลากรช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.68) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีวิธีการบริหารโดยสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.68) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน

ข้อ	ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน	(n = 165)	ระดับ	ลำดับ
		(\bar{X}) (S.D.)		ที่
1	สถานศึกษามีปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เป็นระเบียบปลอดภัยเพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเสมอ	4.41 0.79	มาก	4
2	สถานศึกษาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน	4.45 0.68	มาก	3
3	สถานศึกษาพัฒนาห้องเรียน อาคารสถานที่ ให้มีความสะดวก สะอาด มั่นคง ปลอดภัย โดยการจัดซื้อ ซ่อมบำรุง วัสดุ อุปกรณ์ ภายในห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬา เพื่อให้ใช้งานได้อยู่เสมอ	4.48 0.71	มาก	1
4	สถานศึกษาสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น สื่อ อินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ต่าง ๆ	4.45 0.63	มาก	2

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน	(n = 165)	ระดับ	ลำดับ
		(\bar{X}) (S.D.)		ที่
5	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการใช้แหล่ง เรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่เสมอ	4.40 0.71	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.44 0.71	มาก	

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.71) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาพัฒนาห้องเรียน อาคาร สถานที่ ให้มีความสะดวก สะอาด มั่นคง ปลอดภัย โดยการจัดซื้อ ซ่อมบำรุง วัสดุ อุปกรณ์ ภายในห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬา เพื่อให้ใช้งานได้อยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.71) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น สื่อ อินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.63) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการ กำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.71) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ข้อ	ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	(n = 165)	ระดับ	ลำดับ
		(\bar{X}) (S.D.)		ที่
1	สถานศึกษามีการจัดการระบบฐานข้อมูลของ สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ	4.36 0.76	มาก	6
2	สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยี การจัดหาสื่อเทคโนโลยี การปรับปรุง ห้องเรียนให้มีความทันสมัย	4.48 0.79	มาก	2

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	(n = 165) (\bar{X}) (S.D.)		ระดับ	ลำดับ ที่
3	สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีเพื่อรองรับการปฏิบัติงานที่สนับสนุนงานด้านต่าง ๆ	4.48	0.87	มาก	1
4	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างนวัตกรรม งานวิจัยเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.46	0.62	มาก	4
5	สถานศึกษามีการติดตาม ควบคุมและประเมินการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	4.44	0.65	มาก	5
6	สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล	4.47	0.66	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.45	0.73	มาก	

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.73) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีเพื่อรองรับการปฏิบัติงานที่สนับสนุนงานด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.87) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การจัดหาสื่อเทคโนโลยี การปรับปรุงห้องเรียนให้มีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.79) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดการระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.76) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (n = 165)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	แหล่งข้อมูล	SS	df	Ms	F	Sig
ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	38.222	2	19.111	67.298*	0.000
	ภายในกลุ่ม	46.004	162	0.284		
	รวม	84.225	164			
ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	39.209	2	19.604	67.450*	0.000
	ภายในกลุ่ม	47.085	162	0.291		
	รวม	86.294	164			
ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	26.282	2	13.641	43.236*	0.000
	ภายในกลุ่ม	51.111	162	0.316		
	รวม	78.393	164			
ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	41.119	2	20.559	84.406*	0.000
	ภายในกลุ่ม	39.459	162	0.244		
	รวม	80.578	164			
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	26.097	2	13.049	42.150*	0.000
	ภายในกลุ่ม	50.151	162	0.310		
	รวม	76.248	164			
ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน	ระหว่างกลุ่ม	32.053	2	16.027	57.795*	0.000
	ภายในกลุ่ม	44.923	162	0.277		
	รวม	76.976	164			
ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	28.817	2	14.409	51.194*	0.000
	ภายในกลุ่ม	45.595	162	0.281		
	รวม	74.412	164			

ตาราง 11 (ต่อ)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา	แหล่งข้อมูล	SS	df	Ms	F	Sig
ผลรวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	32.553	2	16.276	61.532*	0.000
	ภายในกลุ่ม	42.852	162	0.265		
	รวม	75.405	164			

หมายเหตุ: Sig น้อยกว่า .05

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม จึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ปรากฏตามตาราง 11-17

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการวางแผนจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ด้านการวางแผน	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดเล็ก		0.000*	0.939
ขนาดกลาง	0.000*		0.096
ขนาดใหญ่พิเศษ	0.939	0.096	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ด้านการวางแผน พบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลางและผู้สอนสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดเล็ก		0.000*	0.913
ขนาดกลาง	0.000*		0.110
ขนาดใหญ่พิเศษ	0.913	0.110	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลางและผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามขนาดสถาน

ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดเล็ก		0.000*	0.986
ขนาดกลาง	0.000*		0.178
ขนาดใหญ่พิเศษ	0.986	0.178	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลาง

และผู้ที่ย้ายสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่ย้ายสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านสรุป และรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามขนาดสถานศ

ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาดใหญ่ พิเศษ
ขนาดเล็ก		0.000*	0.899
ขนาดกลาง	0.000*		0.061
ขนาดใหญ่พิเศษ	0.899	0.061	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ที่ย้ายสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่ย้ายสถานศึกษาขนาดกลาง และผู้ที่ย้ายสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่ย้ายสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่ม เมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วมจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดเล็ก		0.000*	0.990
ขนาดกลาง	0.000*		0.104
ขนาดใหญ่พิเศษ	0.990	0.104	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วมพบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลางและผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดเล็ก		0.000*	0.996
ขนาดกลาง	0.000*		0.080
ขนาดใหญ่พิเศษ	0.996	0.080	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานพบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลางและผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดเล็ก		0.000*	0.007*
ขนาดกลาง	0.000*		0.000*
ขนาดใหญ่พิเศษ	0.007*	0.000*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 18 พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมพบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลาง ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่พิเศษ และผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 19 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน (n = 165)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	แหล่งข้อมูล	SS	df	Ms	F	Sig
ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	38.754	2	19.377	69.034*	0.000
	ภายในกลุ่ม	45.472	162	0.281		
	รวม	84.225	164			
ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	39.713	2	19.857	69.058*	0.000
	ภายในกลุ่ม	46.581	162	0.288		
	รวม	86.294	164			
ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	28.316	2	14.158	45.801*	0.000
	ภายในกลุ่ม	50.077	162	0.309		
	รวม	78.393	164			
ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	32.598	2	16.299	55.032*	0.000
	ภายในกลุ่ม	47.980	162	0.296		
	รวม	80.578	164			
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	33.429	2	16.715	63.238*	0.000
	ภายในกลุ่ม	42.819	162	0.264		
	รวม	76.248	164			
ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน	ระหว่างกลุ่ม	33.657	2	16.828	62.933*	0.000
	ภายในกลุ่ม	43.319	162	0.267		
	รวม	76.976	164			

ตาราง 19 (ต่อ)

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา	แหล่งข้อมูล	SS	df	Ms	F	Sig
ด้านความคิดสร้างสรรค์และ นวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	23.718	2	11.859	37.896*	0.000
	ภายในกลุ่ม	50.695	162	0.313		
	รวม	74.412	164			
ผลรวมทั้งหมด	ระหว่าง	32.455	2	16.228	61.209*	0.000
	กลุ่ม					
	ภายในกลุ่ม	42.949	162	0.265		
	รวม	75.405	164			

หมายเหตุ: Sig น้อยกว่า .05

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม จึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ปรากฏตามตาราง 19-25

ตาราง 20 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการวางแผนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ด้านการวางแผน	1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		0.000*	0.000*
6-10 ปี	0.000*		0.256
11 ปีขึ้นไป	0.000*	0.256	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 พบว่า ด้านการวางแผนพบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		0.000*	0.000*
6-10 ปี	0.000*		0.285
11 ปีขึ้นไป	0.000*	0.285	

จากตาราง 21 พบว่า ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำแนกตามประสบการณ์

ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		0.000*	0.000*
6-10 ปี	0.000*		0.987
11 ปีขึ้นไป	0.000*	0.987	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 พบว่า ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์

ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปีขึ้นไป
1-5ปี		0.000*	0.000*
6-10 ปี	0.000*		0.019*
11ปีขึ้นไป	0.000*	0.019*	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 พบว่า ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี และ 11 ปีขึ้นไป และผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี และ 6-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วมจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ด้านหลักการมีส่วนร่วม	1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		0.000*	0.000*
6-10 ปี	0.000*		0.808
11 ปีขึ้นไป	0.000*	0.808	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วมพบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน	1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		0.000*	0.000*
6-10 ปี	0.000*		0.339
11 ปีขึ้นไป	0.000*	0.339	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 พบว่า ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานพบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 26 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่ม เมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		0.000*	0.000*
6-10 ปี	0.000*		0.975
11 ปีขึ้นไป	0.000*	0.975	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 26 พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมพบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสิทธิภาพการทำงานโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 55.76 และเป็นเพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 44.24 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งปัจจุบันเป็นครู จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 และมีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 สถานศึกษาเป็นขนาดกลาง จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 45.46 และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.21 ตามลำดับและประสิทธิภาพการทำงาน 6-10 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 43.03 รองลงมา มีประสิทธิภาพการทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 35.76 และมีประสิทธิภาพการทำงาน 1-5 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 21.21 ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.74) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.69) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.73) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.71) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.75) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ใน

ระดับมากด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.73) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.78) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .76) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สรุปการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ทั้ง 7 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.75) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้ในรูปแบบฐานข้อมูลเช่น คอมพิวเตอร์หรือ Internet ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.72) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยีเป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.73) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาวางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.74) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.76) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการให้บริการเพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้นำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.73) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษามีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุมชี้แจงจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัยจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.76) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.84) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.78) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.66) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการประเมินการใช้

แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.76) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.89) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.73) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.69) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.64) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษานำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.79) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.69) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสและให้อิสระกับบุคลากรในการตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายไว้ให้อย่างกว้าง ๆ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.72) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาให้บุคลากรช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.68) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีวิธีการบริหารโดยสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.68) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.6 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.71) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาพัฒนาห้องเรียน อาคารสถานที่ ให้มีความสะดวก สะอาด มั่นคง ปลอดภัย โดยการจัดซื้อ ซ่อมบำรุง วัสดุ อุปกรณ์ ภายในห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬา เพื่อให้ใช้งานได้อย่างเสมอ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.71) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น สื่อ อินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.63) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.71) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.7 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.73) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีเพื่อรองรับการปฏิบัติงานที่สนับสนุนงานด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.87) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การจัดหาสื่อเทคโนโลยี การปรับปรุงห้องเรียนให้มีความทันสมัย ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.79) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดการระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.76) ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน และด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม จึงได้สรุปการเปรียบเทียบรายคู่ 7 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผน พบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลางและผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลางและผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลางและผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลางและผู้สอน

สถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลางและผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน พบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลางและผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.7 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พบว่า ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลาง ผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่พิเศษ และผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่สอนสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน และด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม จึงได้สรุปการเปรียบเทียบรายคู่ 7 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการวางแผน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ด้านสรุปและรายงานผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี และ 11 ปีขึ้นไป และผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี และ 6-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.6 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.7 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปีมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้ในรูปแบบฐานข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์หรือ Internet สถานศึกษาแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยีเป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสถานศึกษามีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนในรูปแบบ Infographic, website, Facebook, Line สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเป้าหมายร่วมกับครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน และสถานศึกษาวางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2559) ที่ได้เสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีระบบการบริหารที่ดีโดยมีระบบวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA ซึ่งประกอบด้วยการวางแผนการดำเนินงานตามแผนการตรวจสอบความร่วมมือในการพัฒนาและการปรับปรุงเพื่อบริหารแหล่งเรียนรู้ซึ่งในด้านของการวางแผนมีขั้นตอน เช่น การตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้กำหนดยุทธศาสตร์วัตถุประสงค์และเป้าหมายจัดประชุมบุคลากรเพื่อสร้างความตระหนักและร่วมกันวางแผนจัดทำแผนงานโครงการและการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานการจัดแหล่งเรียนรู้

1.2 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการให้บริการเพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้นำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ สถานศึกษามีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีนโยบายการสำรวจประชุมชี้แจงจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัยจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้สถานศึกษาชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาประชาสัมพันธ์สนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ มีการยกย่องให้กำลังใจ สถานศึกษามีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้เลือกใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และมีแหล่งเรียนรู้ที่มีสภาพพร้อมสำหรับให้บริการและสถานศึกษา มีการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินงานให้สนองนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 22 ที่กล่าวว่าจัดการศึกษายึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและมาตรา 24 ยังกำหนดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้

ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้และนอกจากนี้ในมาตรา 25 ได้กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ห้องสมุดประชาชนพิพิธภัณฑ์หอศิลป์สวนสัตว์สวนสาธารณะสวนพฤกษศาสตร์อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศูนย์การกีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

1.3 ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีแผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้สถานศึกษาแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาได้จัดทำข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล ติดตามการดำเนินงาน มีการรายงานประเมินผล และสถานศึกษา มีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสุนีย์ แสงเขื่อนแก้ว (2560) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอำเภูนพผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการนิเทศกำกับตรวจสอบติดตามและนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร จิตอารีย์ (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดลพบุรี ผลการศึกษา พบว่า ด้านการติดตามและตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการกำหนดปฏิทินการติดตามผลการบริหารแหล่งเรียนรู้อัตโนมัติติดตาม ขาดการสรุป และจัดทำรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้และคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาการนำผลการประเมินมาพิจารณา วิเคราะห์

เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสถานศึกษานำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ สมราช (2560) ที่ได้ศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนเทศบาล 2 เฉลิมพระเกียรติ ผลการศึกษา พบว่า การปรับปรุงและการนำไปใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและได้ลงมือปฏิบัติแล้วเห็นผลชัดเจนสำหรับแนวทางการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิรูปการบริหารจัดการศึกษาควรให้ผู้ใช้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

1.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาเปิดโอกาสและให้อิสระกับบุคลากรในการตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายไว้ให้อย่างกว้าง ๆ สถานศึกษาให้บุคลากรช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนและสถานศึกษา มีวิธีการบริหารโดยสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการแนวคิดของสุรชัย เทียนขวา (2560) กล่าวในบทสรุปผู้บริหารเรื่องการศึกษาแนวทางการบริการ และการจัดการศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่าหลักการสำคัญในการบริหารแบบ SBM (School Based Management) โดยทั่วไป ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม (Participation or collaboration or involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบการจัดการศึกษามากขึ้น

1.6 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาห้องเรียน อาคารสถานที่ ให้มีความสะอาด ปลอดภัย มั่นคง ปลอดภัยโดยการจัดซื้อ ซ่อมบำรุง วัสดุ อุปกรณ์ ภายในห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬา เพื่อให้ใช้งานได้อยู่เสมอ สถานศึกษาสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น สื่อ อินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ต่าง ๆ สถานศึกษาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนสถานศึกษา มีปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เป็นระเบียบ ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

ของนักเรียนเสมอ และสถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวว่า เป็นการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานกำหนดให้ สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินงานสร้าง ส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุน ให้มีกระบวนการที่เกื้อหนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดการเรียนรู้ โดยผ่านสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ องค์กรความรู้ต่าง ๆ จนสามารถสร้างความรู้ ทักษะ มีระบบการจัดการความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งบุคลากร ในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.7 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีเพื่อรองรับการปฏิบัติงานที่สนับสนุนงาน ด้านต่าง ๆ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การจัดหาสื่อ เทคโนโลยี มีการปรับปรุงห้องเรียนให้มีความทันสมัยสถานศึกษามีการนำผลการประเมินมา ปรับปรุงการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างนวัตกรรม งานวิจัยเพื่อใช้ในการจัดการเรียน การสอนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษามีการติดตาม ควบคุมและประเมินการใช้ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและสถานศึกษามีการจัดการระบบฐานข้อมูลของ สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้บริหารจะต้องพัฒนาครูให้สามารถ หาแนวทางใหม่หรือวิธีการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะนวัตกรรม โดยแนวทางใหม่หรือวิธีการใหม่นี้คือ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู 3) นวัตกรรมการ สนับสนุนการเรียนรู้โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ นวัตกรรมที่เกิดจากการบริหารการศึกษาของ ผู้บริหาร และนวัตกรรมของนักเรียนที่สามารถต่อยอดทางธุรกิจได้ โดยผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารต้องจัดสรรงบประมาณ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และรวมทั้งการพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมของ นักเรียนสถานศึกษาต้องมีการวางแผนด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีทั้งในระดับ ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่จะร่วมกันต่อยอดนวัตกรรมของนักเรียนให้เข้าสู่ธุรกิจที่สร้างมูลค่าได้จริง (Business Takeoff)

2. การเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีดังนี้

2.1 ขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างก็มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาเนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีสภาพบริบทของโรงเรียนแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณ หรือบุคลากร ซึ่งความพร้อมเหล่านี้แต่ละโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ต่างก็สามารถบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี การศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ประสิทธิภาพการทำงานที่ต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่แตกต่างกัน ทุกด้าน 7 ด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีประสิทธิภาพการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่างให้ความสำคัญในการประเมินและติดตามการใช้แหล่งเรียนเพื่อที่จะได้นำผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติวัฒน์ พัฒน์เจริญ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษาสังกัดหน่วยงานทหารบกจังหวัดลพบุรี ผลการศึกษา พบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ต่างกัน มีสภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษาสังกัดหน่วยงานทหารบกจังหวัดลพบุรีต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล ควรมีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้เลือกใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและมีแหล่งเรียนรู้ที่มีสภาพพร้อมสำหรับให้บริการ ควรปรับปรุงการประชาสัมพันธ์สนับสนุน งบประมาณ สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ควรมีการยกย่องให้กำลังใจ

2. ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล ติดตามการดำเนินงาน มีการรายงานประเมินผลอย่างต่อเนื่องและควรปรับปรุงการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้

3. ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีวิธีการบริหารโดยสถานศึกษา ควรปรับปรุงการนำผลการประเมินมาพิจารณา วิเคราะห์เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสถานศึกษาควรนำผลการใช้แหล่งเรียนรู้รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

4. ด้านการวางแผนสถานศึกษาควรมีวางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรมีการกำหนดนโยบายเป้าหมายร่วมกับครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน

5. ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐานสถานศึกษาควรมีการกำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่เสมอมีปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เป็นระเบียบ ปลอดภัยเพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเสมอ

6. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมสถานศึกษาควรมีการจัดการระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ควรมีการติดตาม ควบคุมและประเมินการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

7. ด้านหลักการมีส่วนร่วมสถานศึกษาควรมีวิธีการบริหารโดยสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน ควรให้บุคลากรช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3. ควรมีการวิจัยรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2559). **คู่มือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวียูไอ.
- กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์. (2561). **แนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพรพิทยาศาสตร์**. การศึกษาอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2544). **คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัญญาณัฐ อินปั้นสา. (2559). **การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสันติสุข อำเภอ ดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- แก้วพา สุวันนะสี. (2549). **การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). **สุดยอดภาวะผู้นำ: Super leadership**. กรุงเทพฯ: ชัดเชลมีเดีย.
- ไกรศร เจียมทอง. (2561). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 32**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ชนิษฐา กาดั่ง. (2561). **การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้อัตโนมัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่แตดน้อย อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- คำ วงศ์เทพ. (2554). **การศึกษากาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอ**

- แม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จรัส พังเรียว. (2558). **คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 6 ภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จันทร์เพ็ญ ณะฤกษ์. (2555). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8.** ภาคนิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- จิระพล พู่กัน. (2559). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.** งานนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- จิราภรณ์ ชัยน. (2558). **การศึกษาบทบาทการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- จิราภา เพียรเจริญ. (2556). **บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.
- เฉลิมพล คนตรง. (2555). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ดวงพร ปวงมาลา. (2557). **การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเถิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเนชั่น, ลำปาง.
- ฐิติวัจน์ พัฒน์เจริญ. (2551). **สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์การศึกษา สังกัด 19 หน่วยงานทหารบกจังหวัดลพบุรี.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.

- ทิพวรรณ วงษาลาก. (2558). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนโสตศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ. การค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. (2548). พฤติกรรมบุคคลในองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- ธารทิพย์ ฤทธิโพธิ์. (2557). การศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- นิดา นิมวงษ์. (2559). การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนอัญ รัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- เบญจวรรณ ระตา. (2551). การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เทศบาลดอกเงิน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปริญญา ไตรพรหม. (2552). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับ สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา: โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาด ระโง่ง. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา.
- ประสิทธิ์ แก้วบ่อ. (2550). การดำเนินงานเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านน้ำเกียงโนนสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ประสิทธิ์ พิทักษ์ชวงค์. (2554). การจัดการเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- ปัทมา จันปัญญา. (2561). การศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้นอก ห้องเรียนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายวังบูรพา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- พัชรินทร์ สมราช. (2553). การศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนตามแนวคิดบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่สามแลบอำเภอสบเมยเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พรรณี เลียงบุญ. (2554). การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5(1), 109-120.
- พรทิพย์ ศิริภัทราชัย. (2556). STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. วารสารนักบริหาร, 33(2), 49-56.
- พระสกล ฐานธมโม (อินทร์คล้าย). (2556). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ พธ.ม., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พิชัย เรืองดี. (2558). การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์. (2559). การศึกษาไทย 4.0: ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พิมพ์ คงจินดา. (2560). สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- พระสมุห์วินิตย์ ธีรจิตโต (การะเกตุ). (2561). การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ พธ.ม., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- ปาฏิณา วงศ์เลขา. (2558). สพล. พลิกโฉมโรงเรียนมุ่งเป้า ป.1 อ่านเขียนได้. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.dailynews.co.th/education/328476>
- มินตรา งามทรัพย์. (2554). การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.sahavicha.com/?name = article&>

file= readarticle&id=1515,2010.

- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอน
ในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เขต 2. การค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- ยี่น ภูววรรณ (ผู้บรรยาย). (1 พฤศจิกายน 2557). ความท้าทาย ณ ขอบแดนใหม่แห่งการเรียนรู้:
การศึกษาระบบ 4.0 (Challenges of New Frontier in Learning : Education
4.0). ใน **สัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ขอบแดนใหม่แห่งการเรียนรู้: การศึกษาระบบ
4.0 (New Frontier of Learning :Education4.0)** กรุงเทพฯ:
ศูนย์นวัตกรรมกรรมการเรียนรู้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุกตนันท์ หวานน้ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอ
คลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- รุ่งนภา มหาเกตุ, (2554). **สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารตาม
กระบวนการศึกษาด้านการเรียนการสอน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด
ปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- วัฒน์ ลาพิงค์. (2562). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชารองเรียนราชประชานุ
เคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาท). **วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย**, 5(1), 1-12.
- วิบูลย์ คงมั่น. (2548). **สภาพการบริหารงานเชิงคุณภาพตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี.** วิทยานิพนธ์
กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **องค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้** (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: ตถาตาพับบลิเคชั่น.
- วราภรณ์ มุกดาอ่อน. (2556). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3.**
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วิรัช ปันต์ศิริโรจน์. (2559). **Education 4.0.** สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2564, จาก
<http://www.applicadthai.com/articles/education-4-0/>.

- วุฒิพร ประทุมพงษ์. (2556). **ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 3.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ศิริการณจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวัจนัง. (2545). **แหล่งเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: เมธีทีปส์.
- ศิริชัย ชินะตั้งกูร. (2556). **หลักและวิธีการบริหารสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ศิริญาณ์ เลียบคง. (2560). **การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ศิริพร จิตอารีย์. (2549). **การจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.
- สามารถ ฟองศิริ. (2558). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- สายชล วัฒนเกษกรณ์. (2560). **แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สายสุนีย์ แสงเขื่อนแก้ว. (2560). **การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษาลำพูน เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุดารัตน์ งามวิสัย. (2561). **แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสภวิทยเขต ร่มเกล้า-นวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 42.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สุรกิจ กิณเรศ. (2554). **ทักษะการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามทัศนะของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สุรชัย เทียนขวา. (2544). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพะเยาประสาธน์วิทย์จังหวัด**

พะเยา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). **ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **เอกสารประกอบการศึกษา การพัฒนาระบบการบริหาร หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ**

พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำเร็จ วงศ์ศักดิ์ดา. (2553). **รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.**

วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.

อนันท์ งามสะอาด. (2553). **ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหาร.** สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จาก http://sisat.ac.th/main/index.php?option=com_content&id=153:2009-02-12-14-49-2&catid=36:dranand-workload&Itemid=55

อำนวยการ พลรักษา. (2556). **ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 2.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ดร.ณัฐวุฒิ สักโสม อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการศึกษาวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา
2. นายสังวาลย์ คำจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยดอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
3. นายอินทง จันตา ครูเชี่ยวชาญโรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (สันทรายราษฎร์ดรุณานุเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ภาคผนวก ข เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามสภาพความเป็นจริง

1. ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้บริหารสถานศึกษา

ครู

2. ประสบการณ์การทำงาน

1 – 5 ปี

6–10 ปี

11 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่แสดงระดับการปฏิบัติตามความเห็นของท่านว่ามีการปฏิบัติในระดับใด โดยให้เลือกค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	ระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้สถานศึกษา				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 ด้านการวางแผน						
1	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเป้าหมายร่วมกับครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน					
2	สถานศึกษาแต่งตั้งผู้มี ความรู้ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยีเป็น คณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา					
3	สถานศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้ใน รูปแบบฐาน ข้อมูลเช่น คอมพิวเตอร์หรือ Internet					
4	สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อมีส่วนร่วมใน การวางแผนในรูปแบบ Infographic, website, Facebook, Line					
5	สถานศึกษาวางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่ง เรียนรู้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนบริหารแหล่ง เรียนรู้					
ด้านที่ 2 ด้านการดำเนินงานบริหารการจัดการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้						
1	สถานศึกษามีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุมชี้แจงจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
2	สถานศึกษามีการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล					
3	สถานศึกษาชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญการเรียนรู้โดยใช้แหล่ง เรียนรู้					
4	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์สนับสนุน งบประมาณ สนับสนุนให้ ครูใช้แหล่งเรียนรู้ มีการยกย่องให้กำลังใจ					
5	สถานศึกษามีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้เลือกใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และมีแหล่งเรียนรู้ที่มีสภาพพร้อม สำหรับให้บริการ					
6	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการให้บริการ เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้นำแหล่งเรียนรู้ไปใช้					

ข้อ	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	ระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้สถานศึกษา				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 3 ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้						
1	สถานศึกษามีแผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้					
2	สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล ติดตาม การดำเนินงาน มีการรายงานประเมินผล					
3	สถานศึกษาแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เขารวมเป็น คณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้					
4	สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูล ในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้					
5	สถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้					
6	สถานศึกษาได้จัดทำข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้มี การรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย					
ด้านที่ 4 ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไข การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้						
1	สถานศึกษาการนำผลการประเมินมาพิจารณา วิเคราะห์ เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น					
2	สถานศึกษานำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา					
3	สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
4	สถานศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
ด้านที่ 5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม						
1	สถานศึกษามีวิธีการบริหารโดยสถานศึกษาได้เปิดโอกาส ให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ					

ข้อ	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	ระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้สถานศึกษา				
		5	4	3	2	1
2	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน					
3	สถานศึกษาให้บุคลากรช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารแหล่งเรียนรู้					
4	สถานศึกษาเปิดโอกาสและให้อิสระกับบุคลากรในการตัดสินใจทำงานเอง ภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายไว้ให้อย่างกว้าง ๆ					
ด้านที่ 6 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน						
1	สถานศึกษามีปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เป็นระเบียบ ปลอดภัยเพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเสมอ					
2	สถานศึกษาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน					
3	สถานศึกษาพัฒนาห้องเรียน อาคารสถานที่ ให้มีความสะอาด สบาย มั่นคง ปลอดภัย โดยการจัดซื้อ ซ่อมบำรุง วัสดุ อุปกรณ์ภายในห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬา เพื่อให้ใช้งานได้อยู่เสมอ					
4	สถานศึกษาสับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น สื่อ อินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ต่าง ๆ					
5	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่เสมอ					
ด้านที่ 7 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม						
1	สถานศึกษามีการจัดการระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ					
2	สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดหาสื่อเทคโนโลยี การปรับปรุงห้องเรียนให้มีความทันสมัย					

ข้อ	การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	ระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้สถานศึกษา				
		5	4	3	2	1
3	สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีเพื่อรองรับการปฏิบัติงานที่สนับสนุนงานด้านต่าง ๆ					
4	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างนวัตกรรม งานวิจัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง					
5	สถานศึกษามีการติดตาม ควบคุมและประเมินการใช้เทคโนโลยีในการจัด การเรียนการสอน					
6	สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล					

ภาคผนวก ค ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ

- 1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
- 2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ตอนที่ 2 การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปรผล
		+1	0	-1			
ตอนที่ 1 ด้านการวางแผน							
1	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายร่วมกับครู ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	สถานศึกษาแต่งตั้งผู้มี ความรู้ ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยีเป็น คณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	สถานศึกษารวบรวมข้อมูล สารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้ใน รูปแบบฐานข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์ หรือ Internet	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปรมผล
		+1	0	-1			
4	สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนในรูปแบบ Infographic, website, Facebook, Line	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	สถานศึกษาวางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านที่ 2 ด้านการดำเนินงานบริหารการจัดการจัดการแหล่งเรียนรู้							
1	สถานศึกษามีกระบวนการเรียนรู้โดยมีนโยบายการสำรวจ ประชุมชี้แจง จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	สถานศึกษามีการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	สถานศึกษาชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์สนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ มีการยกย่องให้กำลังใจ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้เลือกใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความสะดวก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการให้บริการ เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้นำแหล่งเรียนรู้ไปใช้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปรมผล
		+1	0	-1			
ด้านที่ 3 ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้							
1	สถานศึกษามีการจัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	สถานศึกษามีแผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล ติดตามการดำเนินงาน มีการรายงานประเมินผล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	สถานศึกษาสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	สถานศึกษาได้จัดทำข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านที่ 4 ด้านการสรุปรายงานการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้							
1	สถานศึกษาการนำผลการประเมินมาพิจารณา วิเคราะห์เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปรมผล
		+1	0	-1			
2	สถานศึกษานำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	สถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	สถานศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านที่ 5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม							
1	สถานศึกษามีวิธีการบริหารโดยสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวางแผน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	สถานศึกษาให้บุคลากรช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	สถานศึกษาเปิดโอกาสและให้อิสระกับบุคลากรในการตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายไว้ให้อย่างกว้าง ๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านที่ 6 ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน							
1	สถานศึกษามีปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เป็นระเบียบปลอดภัยเพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเสมอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปรมผล
		+1	0	-1			
2	สถานศึกษาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา ให้เป็นแหล่ง เรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	สถานศึกษาพัฒนาห้องเรียน อาคาร สถานที่ ให้มีความสะดวก สะอาด มั่นคง ปลอดภัย โดยการจัดซื้อ ซ่อม บำรุง วัสดุ อุปกรณ์ ภายในห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ สนามกีฬา เพื่อให้ใช้งานได้อยู่เสมอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	สถานศึกษาสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น สื่อ อินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ ต่าง ๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนอยู่เสมอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านที่ 7 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม							
1	สถานศึกษามีการจัดการระบบฐาน ข้อมูลของสถานศึกษาอย่างเป็น ระบบ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การจัดหา สื่อเทคโนโลยี การปรับปรุงห้องเรียน ให้มีความทันสมัย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยี เพื่อรองรับการปฏิบัติงานที่สนับสนุน งานด้านต่าง ๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปรผล
		+1	0	-1			
4	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างนวัตกรรม งานวิจัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีการติดตาม ควบคุม และประเมินการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	โชคชัย แสนวิชา
วัน เดือน ปี เกิด	4 ตุลาคม 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2546 วท.บ. (วิทยาศาสตร์การกีฬา), วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดลำปาง, จังหวัดลำปาง
ที่อยู่ปัจจุบัน	217 หมู่ 12 ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา
ผลงานตีพิมพ์	โชคชัย แสนวิชา. (ผู้บรรยาย). (17-23 เมษายน 2565). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8 (หน้า 766-778). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

